

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS
2004 m. lapkričio 23 d. *

Byloje T-166/98

Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. rl, įsteigta Dolianova (Italija),

Cantina Trexenta Soc. coop. rl, įsteigta Senorbì (Italija),

Cantina sociale Marmilla — Unione viticoltori associati Soc. coop. rl, įsteigta Sanluri (Italija),

Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. rl, įsteigta Santa Maria La Palma (Italija),

Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. rl Monti-Sassari, įsteigta Monti (Italija),

atstovaujamos advokatų C. Dore ir G. Dore, nurodžiusios adresą dokumentams
įteikti Liuksemburge,

ieškovės,

* Proseso kalba: italų.

prieš

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama iš pradžių F. Ruggeri Laderchi ir A. Alves Vieira, vėliau Alves Vieira ir L. Visaggio, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

dėl prašymo taikant EB sutarties 173 ir (arba) 175 straipsnius (po pakeitimo – EB 230 ir 232 straipsniai) panaikinti 1998 m. liepos 31 d. Komisijos raštą dėl atsisakymo sumokėti tiesiogiai ieškovėms pagalbą pirminiam distiliavimui 1982–1983 vyno gamybos metams ir pripažinti Komisijos neteisėtą neveikimą arba subsidiariai, taikant EB sutarties 178 straipsnį (dabar — EB 235 straipsnis), priteisti ieškovių tariamai patirtos žalos dėl Komisijos veiksmų atlyginimą.

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS
TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas J. Pirrung, teisėjai A. W. H. Meij ir N. J. Forwood,

posėdžio sekretorius J. Palacio González, vyriausiasis administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2000 m. rugsėjo 14 d. ir 2004 m. vasario 10 d. posėdžiams,

priima šį

Sprendimą

Teisinis pagrindas

- 1 1979 m. vasario 5 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 337/79 dėl bendro vyno rinkos organizavimo (OL L 54, p. 1), iš dalies pakeistas 1982 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2144/82 (OL L 227, p. 1), 11 straipsnio 1 dalyje numato, kad stalo vynų ir vynų, iš kurių galima pagaminti stalo vyną, pirminis distiliavimas gali būti atliekamas kiekvienais vyno gamybos metais.
- 2 Pagal Reglamento Nr. 2144/82 šeštą konstatuojamąją dalį siekiant padidinti atitinkamų gamintojų pajamas, tam tikromis sąlygomis reikia jiems užtikrinti minimalią garantuotą stalo vyno kainą ir dėl to numatyti galimybę gamintojui pristatyti jo pagamintą stalo vyną distiliavimui už minimalią garantuotą kainą arba leisti pasinaudoti bet kokia kita tinkama priemone, kuri bus nustatyta.
- 3 1982 m. rugsėjo 15 d. Komisija priėmė Reglamentą (EEB) Nr. 2499/82, nustatantį nuostatas, susijusias su pirminiu distiliavimu 1982–1983 vyno gamybos metams (OL L 267, p. 16).

- 4 Šio reglamento 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gamintojai, norintys, kad jų vynai būtų distiliuoti pagal Reglamento Nr. 337/79 11 straipsnį, turi sudaryti pristatymo sutartis su pripažintu distiliuotoju ir jas pateikti nacionalinei intervencinei agentūrai. Šio reglamento su pakeitimais 1 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad šios sutartys pagal reglamentą galioja, tik jeigu jas iki 1983 m. kovo 20 d. patvirtino valstybės narės, kurioje vynas buvo sutarties sudarymo metu, intervencinė agentūra.
- 5 Reglamento Nr. 2499/82 su pakeitimais 21 straipsnio 1 dalis įpareigoja valstybės nars iki 1983 m. balandžio 15 d. pateikti Komisijai duomenis apie vyno kiekį, nurodytą patvirtintose distiliavimo sutartyse.
- 6 Pagal Reglamento Nr. 2499/82 4 straipsnį vynas gali būti distiliuojamas tik patvirtinus sutartį arba pranešimą apie ją.
- 7 Šio reglamento 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta minimali pristatyto distiliacijai vyno supirkimo kaina.
- 8 Pagal Reglamento Nr. 2499/82 aštuntą konstatuojamąją dalį dėl šios kainos distiliuojant gautų prekių paprastai negalima parduoti rinkos sąlygomis. Todėl reglamentas numato kompensacinį mechanizmą, kai intervencinė agentūra išmoka minėto reglamento 6 straipsnio pirmojoje ir antrojoje pastraipose nustatytą pagalbos sumą.

- 9 Pagal šio reglamento vienuoliktą konstatuojamąją dalį reikia užtikrinti, kad minimali užtikrinta kaina gamintojams paprastai būtų sumokama per terminą, per kurį jie galėtų iš to gauti naudą, panašią į tą, kurią jie būtų gavę rinkos sąlygomis. Tokiomis aplinkybėmis yra būtina kuo anksčiau išmokėti dėl tokio distiliavimo priklausančią pagalbą, tinkama užstato sistema užtikrinant gerą operacijų eigą. Kad priemonė visiškai pasiektų savo tikslą valstybėse narėse, reikia numatyti išsamias prie skirtingų valstybių narių administracinių sistemų pritaikytas pagalbos ir avanso išmokėjimo taisykles.
- 10 Reglamento Nr. 2499/82 8 straipsnyje numatyta, kad minimalios vyno supirkimo kainos mokėjimui ir intervencinės agentūros pagalbos išmokėjimui valstybės narės savo nuožiūra gali taikyti vieną iš šio reglamento 9 ir 10 straipsniuose nurodytų procedūrų. Italijos Respublika nusprendė savo teritorijoje taikyti 9 straipsnyje nurodytą procedūrą.
- 11 Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Distiliuotojas gamintojui sumoka 5 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą minimalią supirkimo kainą ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo (viso vyno kiekio arba prireikus kiekvienos vyno partijos) pristatymo į distiliavimo gamyklą.

2. Intervencinė agentūra distiliuotojui sumoka 6 straipsnyje nurodytą pagalbos sumą ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo įrodymo, kad visas sutartyje nurodytas vyno kiekis buvo distiliuotas, pateikimo.

<...>

Distiliuotojas intervencinei agentūrai turi pateikti įrodymą, kad jis sumokėjo 5 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą minimalią supirkimo kainą per <...> pirmoje dalyje nurodytą terminą. Jeigu toks įrodymas nepateikiamas per šimtą dvidešimt dienų nuo pirmoje pastraipoje nurodyto įrodymo pateikimo datos, intervencinė agentūra susigražina sumokėtas sumas <...>“ (Neoficialus vertimas)

12 Šio reglamento 10 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo (viso vyno kiekio ar prireikus kiekvienos vyno partijos) pristatymo į distiliavimo gamyklą distiliuotojas sumoka gamintojui bent skirtumą tarp 5 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytos minimalios supirkimo kainos ir 6 straipsnio pirmoje dalyje nurodytos pagalbos sumos.

2. Ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo įrodymo, kad visas sutartyje nurodytas vyno kiekis buvo distiliuotas, pateikimo intervencinė agentūra sumoka gamintojui <...> 6 straipsnyje nustatytos pagalbos sumą.“ (Neoficialus vertimas)

13 Reglamento Nr. 2499/82 su pakeitimais 11 straipsnyje nurodyta:

„1. Distiliuotojas 9 straipsnyje nurodytu atveju arba gamintojas 10 straipsnyje nurodytu atveju gali prašyti, kad suma, atitinkanti 6 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytą pagalbą, jam būtų sumokėta avansu su sąlyga, kad intervencinei agentūrai pateikiamas 110 % dydžio tokios sumos užstatas.

2. Šis užstatas yra valstybės narės, kuriai priklauso intervencinė agentūra, nustatytus kriterijus atitinkančios įstaigos suteikta garantija.

3. Avansas sumokamas ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo įrodymo dėl užstato suteikimo pateikimo ir bet kuriuo atveju nuo datos, kada sutartis ar pranešimas buvo patvirtintas.

4. Išskyrus 13 straipsnyje numatytą išimtį, 1 dalyje nurodytas užstatas yra gražinamas, tik jeigu iki 1983 m. vasario 29 d. pateikiamas įrodymas,

— kad visas sutartyje nurodytas vyno kiekis buvo distiliuotas,

— ir, jeigu distiliuotojui buvo sumokėtas avansas, kad jis sumokėjo gamintojui 5 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą minimalią supirkimo kainą <...>.

Vis dėlto jeigu pirmoje pastraipoje nurodyti įrodymai yra pateikti po šioje pastraipoje nustatytos datos, bet iki 1984 m. birželio 1 d., gražinama suma yra lygi 80 proc. užstato, o skirtumas negražinamas.

Jeigu šie įrodymai nėra pateikti iki 1984 m. birželio 1 d., visas užstatas negražinamas.“ (Neoficialus vertimas)

- 14 Pagal Reglamento Nr. 2499/82 13 straipsnį, jeigu nenumatytu atveju arba dėl nenugalimos jėgos visas vynas ar jo dalis negali būti distiliuota, distiliuotojas arba gamintojas apie tai nedelsdami praneša intervencinei agentūrai. Tokiu atveju ši agentūra sumoka 6 straipsnyje numatytą pagalbos sumą už vyno kiekį, kuris faktiškai buvo distiliuotas.
- 15 Pagal 1978 m. vasario 20 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 352/78 dėl užstatų, depozitų ar garantijų, pateiktų pagal bendrąją žemės ūkio politiką ir vėliau negražintų, kreditavimo (OL L 50, p. 1) 2 straipsnio 1 dalį valstybių narių mokėjimo tarnybos ar agentūros, siekdamos sumažinti Europos žemės ūkio garantijos ir orientavimo fondo (EŽŪOGF) išlaidas, panaudoja 1 straipsnyje minėtus visus negražintus užstatus.

Faktinės ginčo aplinkybės

- 16 Ieškovės – vynininkų kooperatyvai – yra Sardinijos (Italija) vyno gamintojai. Dėl pirminio distiliavimo 1982–1983 gamybos metais jie sudarė vyno pristatymo sutartis su pripažinta distiliavimo gamykla *Distilleria Agricola Industriale de Terralba* (toliau – DAI). Šias sutartis patvirtino *Azienda di Stato per gli Interventi nel Mercato Agricolo* (Italijos intervencinė agentūra, toliau – AIMA) pagal Reglamento Nr. 2499/82 1 straipsnio nuostatas.
- 17 Iš ieškovių pateiktų sąskaitų faktūrų, kuriose aiškiai minimos „AIMA išmokos“ („premio AIMA“ arba „premio comunitario, a carico della AIMA“) įskaičiuotos į Reglamente Nr. 2499/82 nustatytą ir DAI mokamą minimalią supirkimo kainą už pristatytą pirminiam distiliavimui vyną 1982–1983 gamybos metais, matyti, kad Bendrijos pagalbos suma yra 169 328 945 Italijos lirų (ITL), esant minimaliai supirkimo kainai 247 801 380 ITL, įskaitant pridėtinės vertės mokestį (PVM), už *Cantina sociale di Dolianova* pristatytą vyną (1983 m. balandžio 18 d. sąskaita

faktūra), 102 145 631 ITL, esant minimaliai supirkimo kainai 149 483 181 ITL, įskaitant PVM, už *Cantina Trexenta* pristatytą vyną (1983 m. balandžio 30 d. sąskaita faktūra), 346 391 958 ITL, esant minimaliai supirkimo kainai 506 921 061 ITL, įskaitant PVM, už *Cantina sociale Marmilla* pristatytą vyną (1983 m. vasario 28 d. sąskaita faktūra), 215 084 906 ITL, esant minimaliai supirkimo kainai 316 505 762 ITL, įskaitant PVM, už *Cantina sociale Santa Maria La Palma* pristatytą vyną (1983 m. kovo 30 d. ir 1983 m. balandžio 20 d. sąskaitos faktūros) ir 33 908 702 ITL, esant minimaliai supirkimo kainai 54 812 419 ITL, įskaitant PVM, už *Cantina sociale del Vermentino* pristatytą vyną (1983 m. gegužės 10 d. sąskaita faktūra).

18 Pagal ieškovių pateiktą informaciją, kurios neginčija Komisija, vynas buvo pristatytas nuo 1983 m. sausio iki kovo mėnesio, o distiliavimas buvo atliktas per Reglamento Nr. 2499/82 4 straipsnio nuostatose nustatytą terminą. Šio reglamento 9 straipsnio 1 dalyje distiliuotojui numatytas terminas sumokėti minimalią vyno supirkimo kainą baigėsi 1983 m. birželio mėnesį, nes paskutinis vynas buvo pristatytas 1983 m. kovo mėnesį.

19 1983 m. birželio 22 d. DAI paprašė AIMA iš anksto pagal Reglamento Nr. 2499/82 11 straipsnį išmokėti Bendrijos pagalbą už būtent ieškovių pristatytą ir distiliuotą vyną. Todėl DAI pateikė *Assicuratrice Edile SpA* (toliau – *Assedile*) AIMA išduotu polisu nurodytą užstatą, atitinkantį 110 % pagalbos sumos. Šis užstatas buvo 1 169 040 262 ITL.

20 1983 m. rugpjūčio 10 d. AIMA išmokėjo DAI 1 062 763 876 ITL Bendrijos pagalbos sumą avansu pagal Reglamento Nr. 2499/82 11 straipsnį.

21 Dėl finansinių sunkumų DAI neatsiskaitė visiškai ar iš dalies su gamintojais, įskaitant ieškoves, kurie pristatė distiliavimui skirtą vyną.

- 22 1983 m. spalio 17 d. DAI paprašė leisti vykdyti Italijos bankroto teisės aktuose numatytą kontroliuojamo administravimo procedūrą. Kadangi bylą nagrinėjantis teismas, t. y. *Tribunale d'Oristano* (Italija), šį prašymą patenkino, DAI sustabdė visus savo mokėjimus, įskaitant ir tuos, kurie priklauso pristačiusiems jam vyną gamintojams.
- 23 Sužinojusi apie šios procedūros pradėjimą, AIMA paprašė DAI grąžinti Bendrijos pagalbą, atskaičius teisėtai sumokėtas sumas pirmiau nurodytiems gamintojams, nes DAI per Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą jai nepateikė įrodymo, kad minimalios vyno supirkimo kainos sumokėtos kitiems gamintojams per šio reglamento 9 straipsnio 1 dalyje numatytą devyniasdešimt dienų nuo jo pristatymo į distiliavimo gamyklą terminą. Kadangi DAI negrąžino šios pagalbos, AIMA paprašė *Assedile* jai pervesti užstato sumą.
- 24 DAI prašymu *Pretore de Terralba* (Italija) 1984 m. liepos 26 d. priėmė nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių, draudžiančių *Assedile* pervesti užstatą AIMA. Jis suteikė DAI šešiasdešimties dienų terminą ieškiniui pareikšti.
- 25 1984 m. rugsėjo mėnesį DAI pareiškė šį ieškinį *Tribunale civile de Rome* (Italija). Šio teismo ji, be kita ko, prašė pripažinti, kad gamintojams išmokėtinų likusių sumų atžvilgiu jie yra užstato paskutinės eilės gavėjai ir subsidiariai – kad AIMA teisės galėtų būti daugiausia patenkintos iš likusios kainos sumos, kurios DAI dar nesumokėjo gamintojams. Ji šiuo atveju tvirtino, kad išmokėjo gamintojams apie pusę AIMA jam pervestos avanso sumos, tačiau teisme neteigė – o tai šis teismas pažymėjo savo 1989 m. sausio 27 d. Sprendime, – kad atliko šiuos mokėjimus per Reglamente Nr. 2499/82 nustatytą terminą (žr. toliau 30 punktą). Ji pasiūlė kreiptis į Teisingumo Teismą su prejudiciniais klausimais dėl taikomų Bendrijos reglamentų išaiškinimo. Ji neturi būti kaltinama dėl jokių įsipareigojimų nevykdymo, nes atsidūrė tokioje situacijoje, kurioje išmokėti visas sumas buvo neįmanoma. Ji teigė, kad užstatas yra skirtas užtikrinti distiliuotojo įsipareigojimų neįvykdymo atveju minimalios supirkimo kainos mokėjimą gamintojams proporcingai pristatytai

produkcijai. Jis teigė, kad pagal galiojančias Bendrijos nuostatas, jeigu pagalba būtų sugrąžinta AIMA, ši turėtų ją grąžinti kompetentingai Bendrijos įstaigai. Taip yra pakenkiama gamintojų, t. y. subjektyvios teisės į pagalbos išmokėjimą turėtojų, galimybėms dėl kito asmens (t. y. dėl kito asmens nei DAI) veiksmų.

26 *Assedile* ir AIMA šiame procese buvo atsakovės, o suinteresuoti gamintojai, t. y. ieškovės, kitas vynininkų kooperatyvas ir vynininkų kooperatyvų konsorciumas – įstojusios į bylą šalys.

27 Iš 1989 m. sausio 27 d. Romos *Tribunale civile* sprendimo matyti, kad, AIMA manymu, iš dvylikos DAI sudarytų ir patvirtintų pagal Reglamento Nr. 2499/82 1 straipsnio nuostatas vyno supirkimo sutarčių per Bendrijos teisės aktuose nurodytą terminą DAI pateikė tik minimalios supirkimo kainos, kurios visa suma yra 111 602 075 ITL, sumokėjimo trims gamintojams įrodymą. AIMA padarė išvadą, kad, išskyrus šiuos tris gamintojus, DAI nesumokėjo minimalios supirkimo kainos gamintojams, kad ji bet kuriuo atveju neįrodė, jog šis mokėjimas buvo atliktas per Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnio 1 dalyje nurodytą terminą ir galiausiai kad ji nepateikė šio įrodymo per šio reglamento 9 straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą. AIMA pabrėžė, kad šiuo atveju „pagal minėto reglamento 11 straipsnį visas užstatas yra negrąžinamas, ir todėl gamintojai, kuriems nesumokėta, gali reikalauti tik iš distiliavimo gamyklos <...>“. Taigi ji pateikė priešpriešinę ieškinį, siekdama, kad iš *Assedile* būtų priteistas 1 047 084 185 ITL sumos užstatas su palūkanomis.

28 Į procesą Romos *Tribunale civile* įstojusios šalys pritarė DAI teiginiui (žr. šio sprendimo 25 punktą). Jos tvirtino, kad sumos, sudarančios *Assedile* pateiktą užstatą, priklauso joms proporcingai pristatyto vyno kiekiui. Taigi jos paprašė Romos

Tribunale civile nuspręsti, kad *Assedile* turi joms sumokėti jų nepatenkintų skolinių reikalavimų DAI atžvilgiu sumas, padidintas dėl pinigų vertės pasikeitimo, su palūkanomis bei, nepatenkinus šio reikalavimo, – kad AIMA turi joms sumokėti šias sumas. Ieškovės nurodė, kad jų nepatenkintų skolinių reikalavimų suma, numatyta pagal Reglamento Nr. 2499/82 nuostatas patvirtintose sutartyse, yra 106 571 589 ITL *Cantina sociale di Dolianova*, 79 483 181 ITL *Cantina Trexenta*, 506 921 061 ITL *Cantina sociale Marmilla*, 192 954 189 ITL *Cantina sociale Santa Maria La Palma* ir 54 812 419 ITL *Cantina sociale del Vermentino*.

- 29 Tuo metu 1986 m. vasario 27 d. sprendimu *Tribunale d'Oristano* paskelbė DAI bankrotą.
- 30 Romos *Tribunale civile* 1989 m. sausio 27 d. Sprendime pripažino:

„Galiausiai Reglamentas <...> Nr. 2499/82 suteikia teisę gauti pagalbą su sąlyga, kad laikomasi griežtai nustatytų terminų ir sąlygų, nes dėl šių terminų ir sąlygų nesilaikymo yra iš dalies arba visiškai susigrąžinama iš anksto išmokėta pagalba.

Pagal (Italijos Respublikos) pasirinktą procedūrą (Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatyta procedūra) distiliuotojai yra pagalbos gavėjai, o vyno gamintojai ir vynuogių augintojai yra jos paskutinės eilės gavėjai.

Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ginčijamą reglamentą yra lengva aiškinti ir kad nėra būtina pateikti Teisingumo Teismui prejudicinio klausimo.

<...>

Dėl santykių tarp *Assedile* ir AIMA (*Assedile* išduoto užstato poliso) bendrą draudimo sąlygų 2 straipsnyje numatyta, kad *Assedile* užtikrina AIMA apdraustos sumos dydžio (t. y. 1 169 040 262 ITL) sumų, kurias jai galimai būtų skolinga susitariančioji šalis (DAI), grąžinimą, visiškai ar iš dalies padengdama AIMA sumokėtą avansą tuo atveju, jeigu būtų nustatyta, jog nėra teisės gauti ypatingos pagalbos viso ar dalies kiekio, nurodyto išankstinio mokėjimo prašyme arba distiliavimo sutartyje, distiliavimui.

3 straipsnyje numatyta, kad AIMA turi pateikti prašymą DAI dėl neteisėtai gautos sumos grąžinimo, kuri turi sumokėti reikalaujamą sumą per penkiolika dienų. Jeigu per šį terminą prašymas nepatenkinamas, AIMA gali reikalauti, kad šią sumą sumokėtų bendrovė (*Assedile*), kuri turi atlikti šį mokėjimą per penkiolikos dienų terminą nuo prašymo gavimo ir negali remtis jokia išimtimi.

Pagal 4 straipsnį bendrovė (*Assedile*), neviršydama išmokėtos sumos, perima visas AIMA teises, pagrindus ir veiksmus prieš sutarties šalį ir jos teisių perėmėjus.

Minėtos sutarties sąlygos yra lengvai suprantamos ir jas paprasta išaiškinti: konkrečiai kalbant, yra pripažįstama, kad garantija suteikta AIMA, o ne kitiems asmenims, pavyzdžiui, gamintojams, ir kad todėl jie neturi jokių teisių į *Assedile* garantuotą sumą.

Taip pat negalėjimas dėl užstato remtis prieš gavėją išimtimis aiškiai matyti iš 3 straipsnio formuluotės, kuri numato bendrovės (*Assedile*) pareigą mokėti per penkiolikos dienų terminą nuo gavėjo, kuriam nesumokėta, prašymo sumokėti gavimo.

Net pripažįstant, kad prieš kompensuojant iš užstato būtina įrodyti, jog neegzistuoja (visiškai ar iš dalies) teisė gauti pagalbą distiliavimui, akivaizdu, kad ši teisė yra prarasta, nes ieškovė DAI nesilaikė Bendrijos reglamente numatytų terminų ir sąlygų.

Iš tiesų įrodyta, kad ieškovė, t. y. distiliavimo gamykla, neįvykdė trijų skirtingų rūšių įsipareigojimų: 1) nesumokėjo (kaip tai matyti iš sumokėjimo įrodymų nebuvimo dokumentuose) minimalios kainos gamintojams, išskyrus 110 795 870 ITL; 2) neišmokėjo pagalbos gamintojams per devyniasdešimties dienų terminą nuo vyno pristatymo į distiliavimo gamyklą (terminas pasibaigė 1983 m. birželio mėn.) ir, kad ir kaip būtų, 3) iki 1984 m. birželio 1 d. nepateikė įrodymo, kad ji atliko mokėjimus. Tokių nesumokėjimų galima sankcija – viso užstato negražinimas.

Be to, teismas negali priimti distiliavimo gamyklos pateiktų argumentų, kuriais ji teisinasi dėl neatliktų mokėjimų (negalėjimas sumokėti dėl jai taikomo kontroliuojamo administravimo ir kreditorių lygybės principo laikymosi), nes terminai atlikti šiuos mokėjimus (1983 m. birželio mėn.) ir sugrąžinti pagalbą (1983 m. liepos mėn.) pasibaigė iki nusprendžiant prašyti jai taikyti kontroliuojamą administravimą (1983 m. spalio mėn.).

<...>

Todėl pagal minėtas Bendrijos nuostatas AIMA turi būti sugrąžinta suma, atitinkanti 110 % avansu išmokėtą pagalbą, atėmus pagalbą, kurios faktinis sumokėjimas buvo įrodytas, t. y. 1 047 084 185 ITL (visa sutarčių suma, kurios sumokėjimo įrodymas nebuvo pateiktas, padidinta 10 %, t. y. 1 046 277 980 ITL, prie kurios pridedamas skirtumas tarp pagalbos, kurios išmokėjimo įrodymas buvo pateiktas, ir išmokėtos avansu pagalbos, t. y. 806 205 ITL).

Pastebėtina, kad DAI niekada neginčijo šių sumų: nors tvirtindama, jog išmokėjo gamintojams apie pusę gautos pagalbos, ji niekada nesirėmė, nei *a ortiori* įrodė, kad ji išmokėjo šią pagalbą per Reglamente Nr. 2499/82 numatytą terminą.

<...>

Pažymėtina, kad ieškovė, t. y. distiliavimo gamykla, neturėtų skųstis dėl to, kad kooperatiniai vyno rūšiai, pateikę savo produkciją, susiduria su sunkumais patenkinti savo skolinius reikalavimus, nes ji pati pateko į nevykdymo situaciją, tuoj pat po Bendrijos pagalbos, skirtos išmokėti gamintojams, gavimo imdamasi bankroto procedūros.

Kooperatiniai vyno rūšiai, kaip ir laiduotojas, jei jis nusprendžia perimti jų reikalavimo teises, gali gauti savo skolinių reikalavimų patenkinimą bankroto procedūros metu kartu su kitais kreditoriais ir laikantis kreditorių lygybės principo“.

31 1989 m. rugsėjo 27 d. keturios ieškovės, išskyrus *Cantina sociale del Vermentino*, padavė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo Romos apeliaciniam teismui. 1991 m. lapkričio 19 d. sprendimu Apeliacinis teismas nusprendė, kad skundas yra nepriimtinas, nes ieškovės nepranešė tinkamai DAI administratoriui (*la curatela fallimentare*) apie apeliacijos padavimo aktą, o pranešė tada bankrutuojančiai DAI ir po to tinkamai neatnaujino pranešimo per bylą tiriančio teisėjo (*il consigliere istruttore*) nustatytą terminą.

- 32 Tuo metu, 1990 m. sausio 16 d., *Assedile* sumokėjo priklausančias sumas AIMA.
- 33 1994 m. lapkričio 28 d. sprendimu Italijos kasacinis teismas atmetė pirmiau nurodytų keturių ieškovių kasacinį skundą dėl Apeliacinio teismo sprendimo. Grįsdamos savo kasacinį skundą, jos, be kita ko, tvirtino, kad pateikė apeliacinį skundą dėl pirmiau nurodyto Romos *Tribunale civile* sprendimo, siekdamas, kad būtų konstatuotas šio sprendimo klaidingumas ne DAI, o tik AIMA ir *Assedile* atžvilgiu.
- 34 Penkios ieškovės DAI bankroto procedūros metu tinkamai įtraukė į jos pasyvą savo skolinius reikalavimus.
- 35 1996 m. sausio 22 d. laišku jos paprašė AIMA patenkinti skolinius reikalavimus, kuriuos jos turi DAI atžvilgiu, teigdamos, kad AIMA, gavusi užstatą, neteisėtai praturtėjo.
- 36 AIMA šį reikalavimą atmetė, pastebėdama, kad užstatas jai priklauso ir kad gamintojai jos atžvilgiu negali pareikšti jokio tiesioginio ieškinio dėl skolinių reikalavimų, kuriuos jie turi DAI atžvilgiu, patenkinimo.
- 37 1996 m. vasario 16 d. ieškovės iškėlė bylą AIMA dėl nepagrįsto praturtėjimo *Tribunale civile de Cagliari* (Italija).

- 38 1996 m. lapkričio 13 d. ieškovės pateikė skundą Komisijai, kuriame nurodė, kad AIMA tariamai pažeidė Bendrijos teisės aktus, ypač Reglamentą Nr. 2499/82, ir paprašė, be kita ko, Komisijos nurodyti AIMA ir Italijos Respublikai gražinti joms sumas, kurių jos negavo kaip Bendrijos pagalbos, skirtos 1982–1983 vyno gamybos metams.
- 39 1997 m. birželio 25 d. laišku Komisija nurodė ieškovėms, kad *Assedile* sumokėjo AIMA užstato sumą su palūkanomis 1990 m. sausio 16 dieną. Ji pridūrė, kad pagal Reglamento Nr. 352/78 2 straipsnio 1 dalį atitinkama intervencinė agentūra turi išskaičiuoti negražintus užstatus iš EŽŪOGF išlaidų, kitaip tariant, jie turi būti apskaičiuoti EŽŪOGF naudai. Ji teigė, kad jos tarnybos atliks reikalingus tyrimus visų pirma AIMA, kad nustatytų AIMA negražintos užstato sumos faktinį panaudojimą.
- 40 Po AIMA atlikto tyrimo Komisija 1997 m. gruodžio 8 d. laišku pranešė ieškovėms, kad AIMA jai nurodė, jog ji 1991 m. vasario 21 d. įrašė į apskaitą 1990 m. sausio 16 d. *Assedile* pervestą 1 047 084 185 ITL dydžio mokėjimo dokumentą (*il vaglia*) ir kad 1991 finansiniais metais šią sumą, „turbūt atitinkančią užstato sumą“, pervedė į EŽŪOGF sąskaitą.
- 41 1998 m. sausio 23 d. laišku, kurį Komisija gavo 1998 m. vasario 5 d., ieškovės paprašė šios institucijos joms sumokėti sumą, atitinkančią skolinių reikalavimų, kuriuos jos turėjo DAI atžvilgiu, sumą, nes AIMA negražintas užstatus buvo pervestas EŽŪOGF. Jos tvirtino, kad iš Reglamento Nr. 2499/82, kuriuo siekiama sudaryti palankias sąlygas vyno gamintojams, tikslo matyti, kad jie turi būti laikomi šiame reglamente numatytos pagalbos tikraisiais ir vieninteliais gavėjais. Atitinkamai valstybei narei paliktas pasirinkimas tarp intervencinės agentūros atliekamo pagalbos išmokėjimo procedūrų, numatytų atitinkamai šio reglamento 9 ir 10 straipsniuose, neturėtų pakenkti šio tikslo įgyvendinimui. Konkrečiai kalbant, šio reglamento 9 straipsnyje numatytos procedūros atveju distiliuotojo pateiktu užstatu siekiama užtikrinti visos pirminio distiliavimo procedūros laikymąsi, ypač

kiek tai susiję su realiu pagalbos išmokėjimu gamintojams. Bet koks kitas aiškinimas yra EB sutarties 6 straipsnyje (po pakeitimo – EB 12 straipsnis) įtvirtinto vienodo požiūrio principo pažeidimas. Šį požiūrį patvirtina Komisijos vienas po kito priimti reglamentai, įtvirtinantys nuostatas dėl pirminio distiliavimo kitiems vyno gamybos metams, kurios aiškiai numato, kad jeigu distiliuotojas nesumokėjo minimalios supirkimo kainos gamintojui, šis gali prašyti tiesiogiai intervencinės agentūros išmokėti pagalbą.

- 42 1998 m. liepos 31 d. raštu, kurį pasirašė Komisijos žemės ūkio generalinio direktorato generalinis direktorius ir kurį ieškovės gavo 1998 m. rugpjūčio 14 d. (toliau – ginčijamas raštas), Komisija šį prašymą atmetė. Ji tvirtino, kad šiuo atveju taikomoje pagalbos išmokėjimo distiliuotojui procedūroje pagalba yra skirta pirmiausia distiliuotojui, kad jis galėtų kompensuoti aukštą vyno supirkimo kainą. Kadangi užstatas buvo pateiktas AIMA naudai, gamintojai neturi jokių teisių į šią sumą. Dėl atitinkamai valstybei narei suteikto pasirinkimo tarp Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatytos procedūros ir šio reglamento 10 straipsnyje numatytos pagalbos tiesioginio išmokėjimo gamintojui procedūros šios dvi nuostatos negali būti aiškinamos vienodai, t. y. kad gamintojai visada yra pagalbos gavėjai. Be to, Komisija teigė, kad šis schemų skirtumas neprieštarauja vienodo požiūrio principui, nes jis yra paaiškinamas faktiniais skirtumais (skirtingos administracinės sistemos ir įvairus gamintojų skaičius valstybėse narėse gali pateisinti tam tikrose valstybėse narėse pagalbos išmokėjimo distiliuotojams centralizavimą). Komisija pabrėžė, kad Romos *Tribunale civile* 1989 m. sausio 27 d. įsigaliojusiame sprendime atsisakė pripažinti ieškovėms teisę tenkinti reikalavimus iš užstato. Ji iš to padarė išvadą, kad jei ieškovės neturi jokios teisės gauti AIMA įtrauktą į apskaitą užstato sumą, juo labiau tokia teisė negali atsirasti sugrąžinus šią sumą Komisijai. Subsidiariai ji taip pat pastebėjo, kad AIMA sutarčių, kurias sudarė ieškovės ir DAI, patvirtinimas nepakeičia šių sutarčių privataus pobūdžio taip, kad tariami Komisijos įsipareigojimai ieškovėms būtų nesutartinio pobūdžio. Todėl, pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį, suėjo visų ieškinių prieš Bendriją senaties terminai, nes užstato suma AIMA buvo sumokėta 1990 m. sausio 16 d., o 1991 finansinių metų eigoje sugrąžinta EŽŪOGF.

43 Be to, remiantis ieškovių rašytiniais atsakymais į Pirmosios instancijos teismo klausimus, *Tribunale civile de Cagliari* pradėtas procesas dėl nepagrįsto praturtėjimo buvo sustabdytas siekiant, kad šalys sudarytų taikos sutartį dėl išlaidų kompensavimo po 40 punkte minėto Komisijos tyrimo rezultatų. Iš tiesų, kadangi šis tyrimas parodė, kad AIMA – priešingai nei tvirtino prieš pradėdant procesą *Tribunale civile de Cagliari* ir jam vykstant – grąžino EŽŪOGF užstato sumą, ieškovių manymu, šis procesas tapo beprasmiškas, nes paaiškėjo, kad AIMA negalėjo nepagrįstai praturtėti.

44 Galiausiai rašytiniame atsakyme į Pirmosios instancijos teismo klausimą ieškovės nurodė, kad bankroto procedūra buvo baigta 2000 m. ir kad jos dalyvavo padalijime kaip privilegijuoti kreditoriai dėl jų žemės ūkio kooperatyvo statuso pagal Italijos civilinio kodekso 2751a straipsnio 5a dalį ir 2776 straipsnį. Per šį padalijimą joms buvo išmokėta DAI pripažintų jų skolinių reikalavimų suma iki 39% jų skolinių reikalavimų dydžio. Po šio padalijimo nepatenkintų jų skolinių reikalavimų suma yra 72 797 022 ITL *Cantina sociale di Dolianova*, 54 412 685 ITL *Cantina Trexenta*, 350 554 208 ITL *Cantina sociale Marmilla*, 133 888 664 ITL *Cantina sociale Santa Maria La Palma* ir 37 212 737 ITL *Cantina sociale del Vermentino*.

Procesas ir šalių reikalavimai

45 Ši byla buvo pradėta ieškovių ieškiniu, pateiktu Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai 1998 m. spalio 12 dieną.

- 46 Pateikus atsiliepinimą į ieškinį Pirmosios instancijos teismas 1999 m. vasario 25 d. kanclerio laišku pasiūlė ieškovėms savo dublike sutelkti dėmesį į ieškinio priimtinumą klausimą. Jos neprieštaravo šiam pasiūlymui.
- 47 Ieškovės Pirmosios instancijos teismo prašo:
- „pagal EB sutarties 173 ir (arba) 175 straipsnį pripažinti 1998 m. liepos 31 d. Komisijos sprendimą <...> bei bet kokį sprendime nurodytą aktą arba bet kuriuo atveju aktą, kuris jį pagrindžia arba su juo yra suderintas ar susijęs <...> neteisėtu;“
  - „pripažinti, kad (ieškovės) turi teisę gauti Bendrijos pagalbą, kurios DAI joms neišmokėjo laiku po jos bankroto ir kurios sumą susigrąžino AIMA <...> ir grąžino EŽŪOGF <...>;“
  - „priteisti iš Komisijos, taip pat prireikus dėl nepagrįsto praturtėjimo ir (arba) kaip žalos atlyginimą, taikant EB sutarties 178 straipsnį, atlyginti (ieškovėms žalą, kurios dydis atitinka ieškinyje nurodytą DAI joms nesumokėtų skolinių reikalavimų dydį), galimai su įstatymu nustatytais palūkanomis nuo 1992 m. sausio 1 d. arba bent jau nuo 1998 m. sausio 23 d., t. y. nuo datos, kada Komisijai buvo nusiųsta mokėjimo paraiška <...>;“
  - „priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidas“.

48 Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo:

— pripažinti ieškinį nepriimtiniu,

— nepatenkinus pirmojo reikalavimo, pripažinti ieškinį nepagrįstu,

— priteisti iš ieškovių bylinėjimosi išlaidas.

49 Remdamasis teisėjo pranešėjo pranešimu, Pirmosios instancijos teismas (antroji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį be išankstinio tyrimo.

50 2000 m. rugsėjo 14 d. vykusiame posėdyje buvo išklaustyti šalių žodiniai pasisakymai ir atsakymai į Pirmosios instancijos teismo pateiktus klausimus.

51 Per šį posėdį ieškovės atsisakė savo reikalavimų antros dalies.

52 2000 m. rugsėjo 14 d. posėdžio pabaigoje antrosios kolegijos pirmininkas užbaigė žodinę proceso dalį ir sustabdė procesą trims mėnesiams, kad šalys iš naujo apsvarstytų bylą.

- 53 2000 m. gruodžio 14 d. laišku Komisija pranešė, kad nerasta būdo, leidžiančio taikiai išspręsti ginčą.
- 54 Pirmosios instancijos teismas 2001 m. rugsėjo 18 d. sprendimu vėl pradėjo žodinę proceso dalį, kad galėtų pateikti šalims tam tikrus klausimus raštu, taikydamas Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 64 straipsnyje numatytas proceso organizavimo priemones. Komisija atsakė į šiuos klausimus paaiškinimuose, pateiktuose Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai 2001 m. lapkričio 16 dieną. Ieškovės pateikė savo pastabas dėl šių atsakymų paaiškinimuose, kuriuos Pirmosios instancijos teismo kanceliarija gavo 2003 m. birželio 27 dieną.
- 55 Tuo metu pasibaigus vieno Pirmosios instancijos teismo nario kadencijai pasikeitė Pirmosios instancijos teismo antrosios kolegijos sudėtis.
- 56 Pirmosios instancijos teismas (antroji kolegija) iškviėtė šalis į antrą posėdį ir nurodė ieškovėms iki posėdžio dienos atsakyti raštu į naujus klausimus. Ieškovės įvykdė šį reikalavimą paaiškinimuose, pateiktuose Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai 2004 m. sausio 5 dieną.
- 57 2004 m. vasario 10 d. vykusiame posėdyje buvo išklaustyti šalių žodiniai pasisakymai ir atsakymai į Pirmosios instancijos teismo pateiktus klausimus.

Dėl teisės

A — *Dėl ieškinio dėl panaikinimo ir ieškinio dėl neveikimo priimtimumo*

Šalių argumentai

- 58 Visų pirma Komisija teigia, kad EB sutarties 173 straipsniu (po pakeitimo – EB 230 straipsnis) pagrįstas ieškinyš dėl panaikinimo yra nepriimtinas, nes 1998 m.

liepos 31 d. ginčijamas raštas nėra sprendžiamojo pobūdžio. Komisija šiame rašte neatsisakė sumokėti prašomų sumų, bet paprasčiausiai nurodė, kad ji neturi teisės imtis veiksmų arba priimti sprendimo dėl prašomo mokėjimo. Ši teisė priklauso nacionalinėms intervencinėms agentūroms, kurios turi išmokėti Reglamente Nr. 2499/82 numatytą pagalbą.

59 Vienintelė ginčijamame rašte esanti sprendžiamoji dalis yra dėl bylos nutraukimo. Tačiau tai yra tik vidaus ir administracinis sprendimas, kuris ieškovėms nedaro žalos.

60 Antra, Komisija tvirtina, kad EB sutarties 175 straipsniu (po pakeitimo – EB 232 straipsnis) pagrįstas ieškinys taip pat yra nepriimtinas, nes ieškovės jos pirmiau neparagino imtis atitinkamų veiksmų. Net jeigu 1998 m. sausio 23 d. laiškas galėtų būti laikomas raginimu imtis veiksmų, – o tai Komisija ginčija, – šis ieškinys dėl neveikimo pareikštas per vėlai. Iš tiesų, priešingai ieškovių tvirtinimams, raginimas imtis veiksmų yra proceso terminų skaičiavimo pradžia.

61 Visų pirma ieškovės teigia, kad jų ieškinys dėl panaikinimo yra priimtinas. Ginčijamo rašto turinys rodo, jog jis yra sprendžiamojo pobūdžio todėl, kad juo atmetamas jų 1998 m. sausio 23 d. prašymas ir todėl, kad juo nutraukiama byla. Ieškovės tvirtina, kad 1998 m. sausio 23 d. prašymas yra aiškus, pagrįstas teise ir faktais bei kategoriškas. Be to, prieš jį pateikiant buvo atliktas ilgas tyrimas. Ginčijamame rašte Komisija po šio tyrimo atmetė šį prašymą, šį atmetimą grįsdama faktais ir teise.

62 Be to, net jeigu ginčijamas raštas, priešingai ieškovių teiginiui, negali būti vertinamas kaip tikras sprendimas, ieškinys dėl panaikinimo vis dėlto yra priimtinas tiek, kiek jis

pareikštas ne tik dėl šio rašto, bet dėl „bet kokio (šiam rašte) minėto akto arba bet kuriuo atveju akto, kuris jį pagrindžia arba su juo yra suderintas ar susijęs“. Todėl manytina, kad šis ieškinys pareikštas dėl „neigiamos priemonės, kai pagal kooperatyvų tuo metu remiantis tais pačiais pagrindais paduotą prašymą yra nepriimamas palankus sprendimas“. Jis buvo pateiktas pagal Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto nuostatas, kuriose viso labo numatyta, kad ieškinyje turi būti nurodytas „ginčo dalykas ir teisinių pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka“.

- 63 Antra, ieškovės mano, kad jų ieškinys pagal EB sutarties 175 straipsnį pareikštas dėl „Komisijos prašomos teigiamos priemonės nepriėmimo“, taip pat yra priimtinas. Jos tvirtina, kad dviejų mėnesių terminas ieškiniui dėl paragintos imtis atitinkamų veiksmų Bendrijos institucijos savo pozicijos neapibrėžimo pareikšti pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai pasireiškia institucijos neveikimas. Ieškovių manymu, šiuo atveju Komisijos neveikimas pasireiškė po Komisijos 1998 m. liepos 31 d. rašto, kuriuo atmetamas 1998 m. sausio 23 d. laiške pateiktas prašymas. Iki tol situacija nebuvo aiški. Iš tiesų telefoninių pokalbių su ieškovių advokatu metu per vėlesnius mėnesius po to, kai Komisija gavo pirmiau minėtą prašymą, Žemės ūkio generalinio direktorato pareigūnas užtikrino, kad bylą nagrinėja Komisijos tarnybos ir sprendimas bus priimtas iki 1998 m. vasaros pabaigos. Ieškovės pasiūlė, kad Pirmosios instancijos teismas prireikus iškvieštų M. Petrucci kaip liudininką, siekiant patikrinti tvirtinamus faktus.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

Dėl ieškinio dėl panaikinimo priimtinumо

- 64 Norint visų pirma įvertinti ieškinio dėl panaikinimo priimtinumą, reikia nagrinėti ginčijamo rašto pobūdį. Iš tiesų vien to, kad Bendrijos institucija išsiunčia raštą jo

gavėjui, atsakydama į jo pateiktą prašymą, nepakanka, kad jį būtų galima vertinti kaip sprendimą EB sutarties 173 straipsnio (po pakeitimo – EB 230 straipsnis) prasme. Pagal nusistovėjusią Bendrijos teismų praktiką aktai, dėl kurių gali būti pareikštas ieškinys dėl panaikinimo EB sutarties 173 straipsnio prasme, yra tik tokios priemonės, kurios sukuria privalomas teises pasekmes, galinčias daryti poveikį ieškovo interesams reikšmingai pakeisdamos jo teisinę padėtį (1993 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italsolar prieš Komisiją*, C-257/90, Rink. p. I-9, 21 punktas; 1996 m. spalio 4 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Sveriges Betodlars ir Henrikson prieš Komisiją*, T-5/96, Rink. p. II-1299, 26 punktas ir 1998 m. gruodžio 11 d. Nutarties *Scottish Soft Fruit Growers prieš Komisiją*, T-22/98, Rink. p. II-4219, 34 punktas).

65 Šiuo atveju visų pirma reikia patikrinti, ar tomis teisinėmis aplinkybėmis ginčijamas raštas, kuriuo atsisakoma patenkinti ieškovių prašymą, kuriuo iš esmės siekiama, kad Komisija joms tiesiogiai sumokėtų negautą Reglamente Nr. 2499/82 numatytą Bendrijos pagalbos sumą už 1982–1983 vyno gamybos metais pristatytą pirminiam distiliavimui vyną, galėjo sukelti tokias pasekmes (žr. 41 ir 42 punktus).

66 Šiuo atžvilgiu visų pirma primintina, kad pagal taisykles, reglamentuojančias santykius tarp Bendrijos ir valstybių narių, jei Bendrijų teisės normos nenumato kitaip, valstybės narės turi užtikrinti jų teritorijoje Bendrijos teisės aktų, įskaitant ir priimtus bendrosios žemės ūkio politikos srityje, vykdymą. Konkrečiai tariant, Bendrijos teisės nuostatų, susijusių su bendru rinkų organizavimu, įgyvendinimą turi užtikrinti šiam tikslui paskirtos nacionalinės agentūros. Komisijos tarnybos neturi jokios kompetencijos priimti tokių nuostatų įgyvendinimo sprendimų (1993 m. spalio 21 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Nutral prieš Komisiją*, T-492/93 ir T-492/93 R, Rink. p. II-1023, 26 punktas ir 1998 m. rugsėjo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Oleifici Italiani ir Fratelli Rubino prieš Komisiją*, T-54/96, Rink. p. II-3377, 51 punktas).

- 67 Šiuo atveju iš Reglamento Nr. 2499/82 matyti, kad jeigu Bendrija galiausiai turi apmokėti pirminio distiliavimo operacijos išlaidas, nacionalinės intervencinės agentūros (šiuo atveju AIMA) turi užtikrinti savo teritorijoje pirminio distiliavimo operacijų vykdymą pagal šio reglamento nuostatas.
- 68 Pagal Reglamentą Nr. 2499/82 būtent nacionalinės agentūros:
- kontroliuoja ir tvirtina vyno gamintojų ir distiliuotojų sudarytas sutartis (reglamento 1 straipsnio 3 dalis ir 3 straipsnis),
  - išmoka Bendrijos pagalbą arba tam tikromis sąlygomis avansu išmoka šią pagalbą atitinkančią sumą (reglamento 6 straipsnis, 9 straipsnio 2 dalis ir 11 straipsnis),
  - prireikus išieško neteisėtai išmokėtą pagalbą arba pagalbos avansą (reglamento 9 straipsnio 2 dalis ir 11 straipsnio 3 dalis).
- 69 Tačiau Reglamentas Nr. 2499/82 nesuteikia jokios kompetencijos Komisijai įsikišti į nacionalinių intervencinių agentūrų vykdomas pirminio distiliavimo operacijas. Iš tiesų iš šio reglamento matyti, kad Komisija gali tik konstatuoti šių nacionalinių agentūrų įvykdytas operacijas, nes minėto reglamento 21 straipsnis įpareigoja valstybes nares per nustatytą terminą pranešti šiai institucijai apie vyno kiekį, nurodytą patvirtintose distiliavimo sutartyse, apie distiliuoto vyno kiekį ir gauto

produkto kiekį, taip pat apie atvejus, kai distiliuotojas neįvykdo įsipareigojimų ir apie dėl to priimtas priemonės.

- 70 Tokiomis teisinėmis aplinkybėmis Komisija bet kuriuo atveju nėra kompetetinga patenkinti prašymo, kaip antai prašymas, kurį šioje byloje jai pateikė ieškovės, siekdamas, kad ši institucija išmokėtų manomai pagal Reglamentą Nr. 2499/82 priklausančią vyno gamintojams pagalbą.
- 71 Iš to išplaukia, kad šio prašymo atmetimas ginčijamu raštu ir kartu bylos nutraukimas negalėjo pakeisti ieškovių teisinės padėties. Todėl šis raštas nėra sprendžiamojo pobūdžio ir negali būti ginčijamas aktas pagal Sutarties 173 straipsnį dėl to, kad juo atsisakoma ieškovėms išmokėti prašomą Bendrijos pagalbą.
- 72 Be to, reikia taip pat įvertinti, ar yra priimtinas prašymas panaikinti ginčijamą raštą, kuris gali būti suprantamas kaip atmetantis netiesioginį ieškovių prašymą ištaisyti Reglamento Nr. 2499/82 nuostatas, kad jos atitiktų vienodo požiūrio principą, kuriuo jos remiasi.
- 73 Iš tiesų šiame rašte Komisija pateikia ne tik paaiškinimus, susijusius su AIMA Bendrijos pagalbos išmokėjimo schemos taikymu remiantis atitinkamomis Reglamento Nr. 2499/82 nuostatomis, ypač kurios apima atvejį, kai distiliuotojui neįvykdžius įsipareigojimų nacionalinė intervencinė agentūra pasiima sau siekiant gauti pagalbos sumos sumokėjimą avansu jo pateiktą užstatą.

- 74 Ginčijamame rašte taip pat yra išdėstyta Komisijos pozicija dėl Reglamentu Nr. 2499/82 9 straipsnyje įtvirtintos pagalbos išmokėjimo schemos suderinamumo su vienodo požiūrio principu.
- 75 Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad net jei gali būti laikoma, jog 1998 m. sausio 23 d. ieškovių laiške yra suformuluotas prašymas Komisijai pakeisti Reglamentą Nr. 2499/82 atgaline data, siekiant užtikrinti Bendrijos pagalbos išmokėjimą atitinkamiems gamintojams, ko vis dėlto tiesiogiai nematyti iš šio ieškovių laiško teksto, ir net jei tokiu atveju ginčijamas raštas turėtų būti laikomas atmetančiu šį prašymą, ieškinys dėl šio rašto panaikinimo vis dėlto turi būti pripažintas nepriimtiniu, nes ieškovės neturi teisės jo pareikšti.
- 76 Iš tiesų pagal nusistovėjusią Bendrijos teismų praktiką fizinio ar juridinio asmens pareikštas ieškinys dėl Komisijos atsisakymo padaryti akto pataisymus atgaline data yra nepriimtinas, jeigu prašomas pataisymas būtų daromas priimant visuotinai taikomą reglamentą (minėtos nutarties *Sveriges Betodlares ir Henrikson prieš Komisiją* 28 punktas ir minėtos nutarties *Scottish Soft Fruit Growers prieš Komisiją* 41 punktas).
- 77 Šiuo atveju Reglamentas Nr. 2499/82 yra visuotinai taikomas, nes jis susijęs su visais vyno gamintojais ir distiliuotojais Bendrijoje bei įtvirtina bendras bei abstrakčias nuostatas, susijusias su pirminiu distiliavimu 1982–1983 vyno gamybos metais. Šiomis sąlygomis šio reglamento pataisymas bet kuriuo atveju galėtų būti daromas tik priimant visuotinai taikomą reglamentą.
- 78 Dėl visų šių priežasčių ieškinys dėl ginčijamo rašto panaikinimo yra nepriimtinas.

- 79 Tiek, kiek ieškovių reikalavimais siekiama taip pat panaikinti bet kokį ginčijamame rašte minimą aktą arba aktą, kuris bet kuriuo atveju jį pagrindžia arba su juo yra suderintas arba susijęs, pakanka pažymėti, jog šių reikalavimų dalykas yra nepakankamai tikslus, ir todėl, kaip teigia Komisija, pagal Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punktą jie taip pat yra nepriimtini.
- 80 Iš to išplaukia, kad visas ieškinys dėl panaikinimo yra nepriimtinas.

Dėl ieškinio dėl neveikimo priimtimumo

- 81 Antra, dėl neteisėto neveikimo, pasireiškiančio Komisijos sprendimo, susijusio su atitinkamos Bendrijos pagalbos suteikimu ieškovėms, nepriėmimu, pakanka priminti, kad Komisija, kaip pažymėta 70 punkte, neturi kompetencijos priimti tokio sprendimo. Ieškinys dėl neveikimo, pagrįstas EB sutarties 175 straipsniu (po pakeitimo – EB 232 straipsnis), yra nepriimtinas, jeigu juo siekiama nubausti už tokį neveikimą, nes Komisijos negalima kaltinti dėl kokio nors akto, išskyrus rekomendaciją ar nuomonę, nepriėmimo ieškovių atžvilgiu Sutarties 175 straipsnio trečiosios pastraipos prasme (žr., pavyzdžiui, minėto sprendimo *Italsolar prieš Komisiją* 30 punktą). Be to, net pripažįstant, kad 1998 m. sausio 23 d. ieškovių laiškas, kurį Komisija gavo 1998 m. vasario 5 d., buvo aiškus raginimas priimti sprendimą dėl atitinkamos pagalbos suteikimo ieškovėms, kaip teigia Komisija, šis 1998 m. spalio 12 d. pareikštas ieškinys yra bet kuriuo atveju pavėluotas. Iš tiesų taikydama Sutarties 175 straipsnio antrąją pastraipą, Komisija turėjo apibrėžti poziciją iki 1998 m. balandžio 5 d., o ieškinys dėl neveikimo turėjo būti pareikštas iki 1998 m. birželio 15 d., atsižvelgiant į terminą dėl nuotolio.

- 82 Be to, reikia pažymėti, kad net jei šis ieškinys gali būti aiškinamas taip, kad tariamą neveikimą sudaro Komisijos atsisakymas priimti atgaline data Reglamentą Nr. 2499/82 taisantį reglamentą, skirtą Bendrijos pagalbos išmokėjimui atitinkamiems gamintojams užtikrinti, šis ieškinys taip pat turi būti pripažintas nepriimtiniu. Iš tiesų šiuo atveju 1998 m. sausio 23 d. ieškovių laiškas neturi būti aiškinamas kaip raginimas imtis veiksmų Sutarties 175 straipsnio antrosios pastraipos prasme, nes ieškovės jame aiškiai neprašo Komisijos pakeisti Reglamentą Nr. 2499/82 tam, kad jis būtų suderintas su principais, kuriais jos remiasi. Be to, asmenys, kurie neturi teisės ginčyti teisės akto teisėtumo, taip pat negali, pateikę Bendrijos institucijai raginimą jį priimti, kreiptis į Teisingumo Teismą su ieškiniu dėl neveikimo, susijusio su to paties akto nepriėmimu (1988 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Asteris ir kt. prieš Komisiją*, 97/86, 99/86, 193/86 ir 215/86, Rink. p. 2181, 17 punktas). Tačiau, kaip pažymėta (žr. 77 punktą), norint pakeisti Reglamentą Nr. 2499/82 reikia priimti visuotinai taikomą aktą.
- 83 Iš to išplaukia, kad ieškinys dėl neveikimo yra nepriimtinas.

B — *Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo ir dėl prašymo grąžinti nepagrįstai įgytą turtą*

Dėl prašymo grąžinti nepagrįstai įgytą turtą priimtimumo

- 84 Iš karto reikia atmesti kaip nepriimtinius papildomus ieškovių reikalavimus priteisti iš Komisijos išmokėti joms nagrinėjamą Bendrijos pagalbą kaip nepagrįstai įgyto turto grąžinimą, nes tarp Sutartyje įtvirtintų teisių gynimo priemonių nėra numatytos galimybės pareikšti ieškinį dėl nepagrįsto praturtėjimo. Vis dėlto tai neturi įtakos ieškinio pagrindo, susijusio su nepagrįstą praturtėjimą draudžiančio

principo pažeidimu, pagrįstumui, nes gali būti laikoma, jog tokių papildomų reikalavimų pateikimas reiškia, kad ieškovės remiasi būtent šiuo principu, grįsdamos savo prašymą dėl žalos atlyginimo (žr. 159–164 punktus).

Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtimumo

Šalių argumentai

85 Komisija nurodo tris šio ieškinio dėl žalos atlyginimo nepriimtimumo priežastis. Pirmą, administruojant bendrosios žemės ūkio politikos srityje numatytas pagalbos priemones nėra jokio tiesioginio ryšio tarp Bendrijos ir ūkio subjektų. Šiuo atveju nėra Komisijai priskirtinų veiksmų, ir kreipimosi į Teisingumo Teismą sąlygos pagal EB sutarties 215 straipsnio antrąją pastraipą (po pakeitimo – EB 288 straipsnio antra pastraipa) nėra tenkinamos (1978 m. gegužės 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Exportation des sucres prieš Komisiją*, 132/77, Rink. p. 1061; 1979 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Wagner Agrarhandel prieš Komisiją*, 12/79, Rink. p. 3657, ir 1980 m. kovo 27 d. Sprendimas *Sucrimex ir Westzucker prieš Komisiją*, 133/79, Rink. p. 1299).

86 Šiuo atžvilgiu, atsakydama į Pirmosios instancijos teismo klausimą raštu, Komisija tvirtino, kad ieškovės, grįsdamos savo prašymą dėl žalos atlyginimo, nesirėmė Reglamento Nr. 2499/82 neteisėtumu. Jos nacionaliniuose teismuose, o vėliau Pirmosios instancijos teisme tik ginčijo tai, kaip šio reglamento atitinkamas nuostatas aiškino Italijos valdžios institucijos ir Komisija savo 1998 m. liepos 31 d. rašte.

- 87 Antra, ieškovės naudojasi veiksminga teismine apsauga nacionaliniame teisme. Konkrečiai kalbant, pagal 1984 m. balandžio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Unifrex prieš Komisiją ir Tarybą* (281/82, Rink. p. 1969, 11 punktą) jos galėjo intervencinei agentūrai pareikšti ieškinį dėl mokėjimo nacionaliniame teisme.
- 88 Šiuo atveju *Tribunale civile de Cagliari* nagrinėjamame pareikštame AIMA ieškinyje dėl nepagrįsto praturtėjimo ieškovės dar galėjo siūlyti nacionaliniam teismui pateikti prejudicinį klausimą pagal EB sutarties 177 straipsnį (po pakeitimo – EB 234 straipsnis), kad Teisingumo Teismas galėtų išnagrinėti atitinkamų teisės aktų nuostatų galiojimo klausimą.
- 89 2004 m. vasario 10 d. posėdyje, atsakydama į Pirmosios instancijos teismo klausimus, Komisija pabrėžė, jog Italijos teisės sistema suteikia adekvačias teises priemones, kad atitinkami gamintojai galėtų prisiteisti iš AIMA Reglamente Nr. 2499/82 numatytas Bendrijų pagalbos sumas. Ieškovių reikalavimai *Tribunale civile de Rome* nebuvo patenkinti, nes šis procesas buvo susijęs su DAI AIMA pateiktu užstatu, o ne su subjektyvia ieškovių teise į tariamą Bendrijos pagalbą. Be to, ieškovės, kurias su AIMA sieja kvazisutartiniai santykiai, turėjo pareikšti ieškinį dėl mokėjimo šiai įstaigai, o ne ieškinį dėl nepagrįsto praturtėjimo, tokį kaip pateiktas *Tribunale civile de Cagliari*. Ieškinyje dėl mokėjimo nacionaliniame teisme, galimai pagrįstas tariamu Reglamento Nr. 2499/82 neteisėtumu, galėjo būti pareikštas nelaukiant bankroto procedūros pabaigos. Galiausiai dėl aplinkybės, kuria ieškovės remiasi grįsdamos šio ieškinio dėl deliktinės atsakomybės priimtinumą, kad užstato suma buvo grąžinta Komisijai, toks ieškinyje dėl mokėjimo nepraranda veiksmingumo. Iš tiesų ji nėra kliūtis Italijos teismui priteisti ieškovėms atitinkamos Bendrijos pagalbos sumą iš AIMA ir po to, kai yra paduodamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl Reglamento Nr. 2499/82 atitinkamų nuostatų galiojimo vertinimo tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas pripažintų tam tikras iš šių nuostatų neteisėtomis. Šiuo atžvilgiu Komisija remiasi 2001 m. balandžio 25 d. Pirmosios instancijos teismo nutartimi *Coillte Teoranta prieš Komisiją* (T-244/00, Rink. p. II-1275).

90 Trečia, Komisija mano, kad reikalavimai atlyginti žalą bet kuriuo atveju yra nepriimtini pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį, kuris, remiantis to paties statuto 53 straipsniu, taikomas procese Pirmosios instancijos teisme ir pagal kurį bylos su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po tokio įvykio, dėl kurio norima byla iškelti.

91 Šis senaties terminas buvo pradėtas skaičiuoti nuo to momento, kai ieškovės sužinojo apie žalą sukėlusį įvykį. Šiuo atveju, neatsižvelgiant į tai, ar toks įvykis yra klaidingas ar neteisėtas Bendrijos reglamento taikymas, ieškovės apie jį sužinojo vėliausiai jo taikymo momentu. Nei 1989 m. sausio 27 d. Romos *Tribunale civile* sprendimas, nei vėlesni Romos apeliacinio teismo ir Italijos kasacinio teismo sprendimai negalėjo sustabdyti šio senaties termino.

92 Šiuo atžvilgiu atsakovė primena, kad žala, kuria remiasi ieškovės, atsirado dėl DAI parduoto vyno kainos nesumokėjimo; sumokėta jiems turėjo būti vėliausiai 1983 m. birželio mėnesį. Taigi prašymas dėl žalos atlyginimo yra susijęs su 1983 m. vykusiais įvykiais. Kadangi ieškinys buvo pareikštas tik 1998 m. spalio 12 d., yra suėjęs šio prašymo padavimo senaties terminas.

93 Jeigu būtų pripažinta, kad senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo momento, kai paaiškėja, jog bylos nacionaliniuose teismuose negali būti išspręstos, o su tuo Komisija nesutinka, tada reiktų atsižvelgti į Romos *Tribunale civile* sprendimo paskelbimo datą, t. y. 1989 m. sausio 27 dieną. Iš tiesų tai yra vienintelis sprendimas, iš esmės susijęs su ieškovėmis. Romos apeliacinis teismas „atmetė“ dėl šio sprendimo pateiktą apeliacinį skundą, nes jis nebuvo pateiktas pagal reikalaujamą formą, o Italijos kasacinis teismas šį sprendimą patvirtino. Komisija lygina šį ieškovių padarytą procedūrinį pažeidimą vykstant apeliaciniam procesui su ieškiniu pareiškimu per vėlai, pasibaigus nurodytam terminui. Taigi ieškiniu dėl deliktinės atsakomybės senaties terminas suėjo 1994 m. sausio mėnesį.

- 94 Dėl ieškovių teiginio, jog patirtos žalos priežastis yra AIMA užstato sumos įtraukimas į EŽŪOGF sąskaitą, Komisija atsako, kad šis užstatas yra susijęs su DAI ir AIMA, o ne ieškovių ir DAI santykiais. Be to, buhalterinė užstato operacija yra susijusi su EŽŪOGF ir AIMA santykiais, bet neturi jokios esminės reikšmės galimoms ieškovių teisėms Komisijos atžvilgiu.
- 95 Net jeigu būtų pripažintina, kad užstato įtraukimas į EŽŪOGF sąskaitą yra Komisijai priskirtinas pažeidimas, senaties terminas prašymui dėl žalos atlyginimo paduoti yra suėjęs. Iš tiesų ieškovės sužinojo apie šį įtraukimą jau ankstesniame etape, nes Bendrijos teisės aktai tiesiogiai jį numato. Be to, Komisija per 2004 m. vasario 10 d. posėdį teigė, kad iš 1989 m. sausio 27 d. Romos *Tribunale civile* sprendimo matyti, kad DAI pažymėjo, jog AIMA turi grąžinti užstatą Bendrijos kompetentingai įstaigai.
- 96 Ieškovės mano, kad pagal Statuto 46 straipsnį jų ieškinio dėl deliktinės atsakomybės padavimo senaties terminas nesuėjo.
- 97 Jos tvirtina, kad negalima remtis jokia senatimi nukentėjusiojo asmens, kuris negalėjo laiku sužinoti apie žalos priežastimi esantį įvykį ir todėl neturėjo protingo termino pareikšti savo ieškinį prieš sueinant senaties terminui, atžvilgiu (1985 m. lapkričio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Adams prieš Komisiją*, 145/83, Rink. p. 3539, 50 punktas).
- 98 Šiuo atveju tik po 1998 m. liepos 31 d. Komisijos rašto ieškovės sužinojo apie tai, kad AIMA grąžino mažiausiai dalį užstato sumos Komisijai. Todėl jos paprašė Komisijos joms išmokėti Bendrijos pagalbos sumą kaip nepagrįstai įgyto turto grąžinimą arba

jų patirtos žalos atlyginimą pagal Sutarties 178 ir 215 straipsnius (po pakeitimo atitinkamai EB 235 ir 288 straipsniai).

99 Priešingai nei teigia Komisija, ieškovės negalėjo žinoti, kad nagrinėjama pagalba bus užskaityta EŽUOGF. Tik po jos tyrimo AIMA, ieškovėms pateikus skundą, Komisijai pačiai buvo pranešta apie šį grąžinimą. Be to, net jei Komisijos pareiga grąžinti užstato sumą kyla iš Bendrijos teisės aktų, kuriuos suprasti, beje, nėra labai lengva, visiškai nebuvo aišku, kad, atsižvelgiant į AIMA elgesį, šis įpareigojimas šiuo atveju buvo įvykdytas. Ieškovės savo atsakymuose raštu į Pirmosios instancijos teismo klausimus ir per 2004 m. vasario 10 d. posėdį šiuo atžvilgiu pabrėžė, kad AIMA niekada nepranešė, jog užstatas buvo grąžintas Komisijai. Priešingai, vykstant procesui *Tribunale civile de Cagliari* ir anksčiau ji teigė, kad ji turi teisę pasilikti užstato sumą.

100 Bet kuriuo atveju, net jei būtų nuspręsta, kad įvykio, leidžiančio pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo data yra 1991 m. gruodžio 31 d., t. y. kai AIMA grąžino užstato sumą EŽUOGE, penkerių metų terminas buvo sustabdytas arba 1996 m. sausio 22 d. laišku, kuriuo ieškovės paprašė AIMA joms sumokėti nagrinėjamą pagalbą atitinkančią sumą, arba 1996 m. lapkričio 13 d. laišku, kuriuo ieškovės pateikė skundą Komisijai siekdamas, kad šis mokėjimas būtų atliktas.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

101 Reikia išnagrinėti tris Komisijos nurodytus ieškinio dėl žalos atlyginimo nepriimtumo pagrindus, iš kurių pirmasis yra susijęs su tuo, jog inkriminuojama veikla

negali būti priskirta Bendrijai, antrasis – su veiksmingų vidaus teisių gynimo priemonių buvimu ir trečiasis – su ieškinio senatimi pagal Teisingumo Teismo Statuto 46 straipsnį.

1. Dėl pagrindo, susijusio su tuo, kad inkriminuojama veikla negali būti priskirta Bendrijai

- ¹⁰² Kadangi, kaip pažymėta (žr. šio sprendimo 67 punktą), šis ieškinys dėl žalos atlyginimo yra susijęs su Bendrijos teisės akto, kurį įgyvendinti turi kompetentingos nacionalinės agentūros, taikymu, remiantis Bendrijos teismų praktika reikia patikrinti, ar ieškovių nurodytas neteisėtumas, kuriuo jos remiasi grįsdamos šį ieškinį, kyla iš Bendrijos institucijos ir negali būti laikomas priskirtinu nacionalinei institucijai (minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Exportation des sucres prieš Komisiją* 27 punktas; minėto sprendimo *Sucrimex ir Westzucker prieš Commission* 16 ir 22–25 punktai bei 1986 m. vasario 26 d. Sprendimo *Krohn prieš Komisiją*, 175/84, Rink. p. 753, 19 punktas).
- ¹⁰³ Todėl atsižvelgiant į šios bylos teises ir faktines aplinkybes reikia visų pirma tiksliai nustatyti Komisijos veiksmus, dėl kurių ieškovės jai priekaištauja ir dėl kurių jos alternatyviai pareiškė šį ieškinį pagal EB sutarties 178 straipsnį.
- ¹⁰⁴ Nors atsižvelgiant į ypatingas šios bylos teises ir faktines aplinkybes atsargus ir nuovokus ūkio subjektas teisėtai galėjo nesuvokti, jog distiliuotojui tapus nemokiam (žr. toliau 136–145 punktus) nėra garantijos, kad atitinkama pagalba bus išmokėta gamintojams, išanalizavus šį reglamentą paaiškėja, kad taikant šio reglamento 9 straipsnyje įtvirtintą netiesioginio pagalbos išmokėjimo vyno gamintojams per distiliuotoją schemą, distiliuotojui nesumokėjus minimalios pagal šio reglamento nuostatas pristatyto ir distiliuoto vyno supirkimo kainos, gamintojai neturi jokios

teisės reikalauti užstato, kurį pats distiliuotojas pateikė tik nacionalinei intervencinei agentūrai, siekdamas gauti pagalbos sumą avansu.

105 Be to, pagal Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje įtvirtintą schemą, gamintojai neturi teisės tiesiogiai gauti atitinkamos Bendrijos pagalbos net distiliuotojo nemokumo atveju, kaip tai iš esmės nurodė Komisija savo 1998 m. liepos 31 d. rašte. Be to, šiuo atžvilgiu Komisija savo rašte teigė, kad skirtumas tarp šio reglamento 9 ir 10 straipsniuose įtvirtintų schemų neprieštarauja vienodo požiūrio principui.

106 Visų pirma reikia pabrėžti faktą, jog ieškovės įvykdė visus iš jų pagal Reglamento Nr. 2499/82 nuostatas AIMA patvirtintų sutarčių su DAI kylančius įsipareigojimus, ir tai, kad ieškovių pristatyto vyno kiekis buvo distiliuotas per šiame reglamente nustatytą terminą. Po finansinių sunkumų DAI nesumokėjo ieškovėms Reglamente Nr. 2499/82 numatytos minimalios supirkimo kainos, kuri yra Bendrijos pagalba, arba sumokėjo tik jos dalį.

107 Tokiomis aplinkybėmis ieškovės pateikia alternatyvų prašymą atlyginti žalą, atsiradusią dėl visiško ar dalinio minimalios supirkimo kainos nesumokėjimo dėl reglamento atitinkamose nuostatose numatytos Bendrijos pagalbos netiesioginio išmokėjimo schemos spragų, ką, beje, savo 1998 m. liepos 31 d. rašte pažymėjo Komisija.

108 Iš tiesų nors nacionaliniame teisme ir susirašinėdamos su Komisija ieškovės ginčijo AIMA pasirinktą neteisingą Reglamento Nr. 2499/82 atitinkamų nuostatų aiškinimą tiesiogiai neginčydamos pačių šių nuostatų teisėtumo, vis dėlto Pirmosios instancijos teisme jos pateikė ne tik šiuos reikalavimus. Savo ieškinyje jos taip pat papildomai

teigė, kad jeigu vertintina, jog dėl Reglamento Nr. 2499/82 skirtingų valstybių narių gamintojai yra nevienodai vertinami, atsižvelgiant į valstybių narių pasirinktą Bendrijos pagalbos išmokėjimo schemą, nes pagal to reglamento 8 straipsnį jos gali pasirinkti vieną iš dviejų šio reglamento 9 ir 10 straipsniuose numatytų skirtingų schemų, dėl to, be kita ko, grubiai pažeidžiamas vienodo požiūrio principas.

- 109 Iš to, kas pasakyta, Pirmosios instancijos teismas daro išvadą, kad veikla, dėl kurios priekaištaujama Komisijai, iš esmės yra tai, kad taikant 9 straipsnyje numatytą pagalbos išmokėjimo schemą, kuri šiuo klausimu skiriasi nuo 10 straipsnyje numatytos schemos, Reglamentas Nr. 2499/82 neužtikrina, ypač distiliuotojo bankroto atveju atitinkamiems gamintojams pagalbos, įskaičiuotos į šiam distiliuotojui pristatyto ir pagal šio reglamento nuostatas distiliuoto vyno minimalią supirkimo kainą, išmokėjimo.
- 110 Taigi nurodytas neteisėtumas yra priskiriamas Komisijai, Reglamento Nr. 2499/82 autorei.
- 111 Konkrečiai kalbant, šios Bendrijos institucijos argumentas, jog Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje įtvirtinta schema yra taikoma dėl Italijos Respublikos pagal šio reglamento 8 straipsnį padaryto pasirinkimo, neleidžia daryti kitokios išvados, nes tvirtinamas neteisėtumas būdingas pačiam reglamentui, o ne atitinkamos valstybės narės, kuri tik teisingai taikė šį reglamentą, veiksams.
- 112 Tiksliau kalbant, ieškovės neginčija Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje įtvirtintos schemos teisėtumo dėl to, kad ji numato netiesioginį pagalbos išmokėjimą gamintojams per distiliuotoją. Tačiau jos skundžia minėto reglamento atitinkamose nuostatose numatytas šios schemos taikymo išsamias taisykles tiek, kiek jos neleidžia

užtikrinti pagalbos išmokėjimo gamintojams distiliuotojo nemokumo atveju. Kai valstybė narė pasirinko netiesioginę pagalbos išmokėjimo schemą, kurios pats principas šioje byloje nėra ginčijamas, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos neturėjo jokios diskrecijos, susijusios su priemonėmis, kurių reikia imtis pagal Reglamentą Nr. 2499/82, jeigu distiliuotojas neišmokėjo atitinkamos pagalbos gamintojams. Todėl šiuo atveju tvirtinamas neteisėtumas atsiranda tiesiogiai dėl tariamos šio reglamento spragos, o ne dėl Italijos Respublikos netiesioginio pagalbos išmokėjimo schemos pasirinkimo.

- 113 Iš to darytina išvada, kad pagrindas, susijęs su draudžiamų veiksmų nepriskyrimu Bendrijai, šiuo atveju Komisijai, turi būti atmestas.

2. Dėl pagrindo, susijusio su veiksmingų vidaus teisių gynimo priemonių buvimu

- 114 Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia pažymėti, kad ieškovės savo reikalavimuose dėl žalos atlyginimo prašo sumokėti jų ieškinyje nurodytą žalos atlyginimą, atitinkantį jų nepatenkintų skolinių reikalavimų DAI atžvilgiu sumas, bei palūkanas. Todėl reikia patikrinti, ar padavus šį ieškinį dėl žalos atlyginimo nebuvo pažeista procedūra atsižvelgiant į teisių gynimo priemones nacionaliniuose teismuose ir į kitas Bendrijos teisių gynimo priemones.

- 115 Pagal nusistovėjusią Bendrijos teismų praktiką ieškinys dėl žalos atlyginimo pagal Sutarties 178 straipsnį ir 215 straipsnio antrąją pastraipą turi būti vertinamas atsižvelgiant į Sutartyje įtvirtintą visą asmenų teisminės apsaugos sistemą. Iš to išplaukia, kad kai asmuo mano, kad jo teisės yra pažeistos Bendrijos teisės akto, kuris, jo manymu, yra neteisėtas, teisėtu taikymu ir kai tvirtinamos žalos priežastis yra priskiriama tik Bendrijai, tokio ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtinumą vis dėlto gali tam tikrais atvejais priklausyti nuo to, ar buvo išnaudotos visos vidaus teisių gynimo priemonės. Kad taip būtų, taip pat reikia, kad šios nacionalinės teisių

- gynimo priemonės veiksmingai užtikrintų atitinkamų asmenų teisių apsaugą ir kad jomis būtų galima gauti tvirtinamos žalos atlyginimą (šiuo klausimu žr. 1981 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ludwigshafener Walzmühle ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, 197/80–200/80, 243/80, 245/80 ir 247/80, Rink. p. 3211, 8 ir 9 punktus; minėto sprendimo *Krohn prieš Komisiją* 27 ir 28 punktus; 1987 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *De Boer Buizen prieš Tarybą ir Komisiją*, 81/86, Rink. p. 3677, 9 punktą bei 2003 m. balandžio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Travelex Global and Financial Services ir Interpayment Services prieš Komisiją*, T-195/00, Rink. p. II-1677, 87 punktą).
- 116 Ieškinio dėl žalos atlyginimo, pagrįsto Sutarties 178 straipsniu ir 215 straipsnio antrąja pastraipa, priimtumas nepriklauso nuo vidaus teisių gynimo priemonių išnaudojimo, kai darant prielaidą, kad Teisingumo Teismas, į kurį buvo kreiptasi pagal EB sutarties 177 straipsnį, prejudiciniu sprendimu pripažino ginčijamą Bendrijos teisės aktą negaliojančiu, nacionaliniai teismai be išankstinio Bendrijos teisės aktų leidėjo įsikišimo ir dėl to, kad nėra Bendrijos teisės nuostatos, leidžiančios nacionalinėms kompetentingoms agentūroms išmokėti reikalaujamas sumas, vis dėlto negali priimti sprendimo dėl ieškinio dėl išmokėjimo ar dėl kokio nors kito tinkamo ieškinio. Tokia išvada tiesiogiai arba netiesiogiai buvo patvirtinta Bendrijos teismų praktikoje (šiuo klausimu žr. 1971 m. gruodžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Zuckerfabrik Schoeppenstedt prieš Tarybą*, 5/71, Rink. p. 975; 1975 m. gegužės 14 d. Sprendimą *CNTA prieš Komisiją*, 74/74, Rink. p. 533; 1979 m. spalio 4 d. Sprendimo *Dumortier ir kt. prieš Tarybą*, 64/76 ir 113/76, 167/78 ir 239/78, 27/79, 28/79 ir 45/79, Rink. p. 3091, 6 punktą; *Interquell Stärke-Chemie prieš Tarybą ir Komisiją*, 261/78 ir 262/78, Rink. p. 3045, 6 punktą; minėto sprendimo *Unifrex prieš Komisiją* 12 punktą ir minėto sprendimo *De Boer prieš Tarybą ir Komisiją* 10 punktą).
- 117 Iš tiesų minėtu atveju asmenų, manančių, kad jų teisės yra pažeistos, naudojimas savo teisėmis nacionaliniuose teismuose taptų nepaprastai sudėtingas. Todėl suinteresuotųjų asmenų įpareigojimas išnaudoti nacionalines teisių gynimo priemones ir laukti galutinio sprendimo dėl jų prašymo po to, kai atitinkamos Bendrijos institucijos, vykdydamos Teisingumo Teismo priimtą prejudicinį sprendimą, kuriuo galimai konstatuojamas šių nuostatų negaliojimas, galbūt pakeis ar papildys taikomas Bendrijos nuostatas, prieštarautų ne tik geram teisingumo vykdymui ir proceso ekonomiškumo reikalavimui, bet taip pat sąlygai, susijusiai su veiksmingų vidaus teisių gynimo priemonių nebuvimu (žr. pirmiau 115 punktą) (šiuo klausimu

žr. 1973 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mercur Aussenhandels prieš Komisiją*, 43/72, Rink. p. 1055, 6 punktą; 1977 m. spalio 19 d. Sprendimo *Ruckdeschel ir kt.*, 117/76 ir 16/77, Rink. p. 1753, 13 punktą ir pagal analogiją 2001 m. kovo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.*, C-397/98 ir C-410/98, Rink. p. I-1727, 106 punktą).

118 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad, priešingai nei teigia Komisija, ieškovės negali naudotis veiksminga teismine apsauga nacionaliniame teisme. Nepažeidžiant galimo ieškovių reikalavimų pagrįstumo vertinimo, reikia nurodyti, kad šios bylos teisiniame kontekste nacionaliniam teismui bet kuriuo atveju leidžiama priteisti iš AIMA sumokėti ieškovėms nagrinėjamos pagalbos sumą tik po Reglamento Nr. 2499/82 atitinkamo pakeitimo atgaline data, o dėl to Komisijai, kaip pažymėta šiame sprendime (žr. 77 punktą), galbūt reikėtų priimti reglamentą. Iš tiesų net tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų – prirėkus priimdamas prejudicinį sprendimą – dėl minėto reglamento tam tikrų nuostatų negaliojimo, tik įsikišus Bendrijos teisės aktų leidėjui galėtų būti priimtas teisinis pagrindas, leidžiantis tokį mokėjimą, o tai, beje, Komisija pripažino savo atsiliepime į ieškinį.

119 Šiuo atžvilgiu Komisijos argumentavimas, paremtas minėta nutartimi *Coillte Teoranta prieš Komisiją*, priimta dėl ieškinio dėl panaikinimo, o ne dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo, kaip šioje byloje, nėra tinkamas.

120 Iš to išplaukia, kad teisinis pagrindas, susijęs su veiksmingų vidaus teisių gynimo priemonių buvimu, turi būti atmestas.

121 Be to, tęsiant tas pačias idėjas, pagrįstas teisių gynimo priemonių atskyrimu, pažymėtina, o tai, beje, patvirtino ir ieškovės savo dublike, kad ieškinys dėl žalos

atlyginimo yra šalutinis ieškinių dėl panaikinimo ir neveikimo, kuriuos taip pat ieškovės pareiškė, siekdamos šių sumų išmokėjimo ir dėl kurių nepriimtimumo nusprendė Pirmosios instancijos teismas (žr. 80 ir 83 punktus), atžvilgiu.

- 122 Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas mano, kad reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią Bendrijos teismų praktiką ieškinys dėl žalos atlyginimo pagal Sutarties 178 straipsnį ir 215 straipsnio antrąją pastraipą buvo įtvirtintas kaip autonomiška teisių gynimo priemonė su savo ypatinga funkcija teisių gynimo priemonių sistemoje ir jam yra taikomos atsižvelgiant į juo siekiamą specifinį tikslą sukurto pareiškimo sąlygos. Iš tiesų juo siekiama atlyginti tik ieškovui Bendrijos institucijos padarytą žalą, o ne panaikinti tam tikrą priemonę ar pripažinti atitinkamos institucijos neveikimą. Todėl vertinimas, kad ieškinys dėl žalos atlyginimo yra nepriimtinas dėl to, kad jo rezultatas bent jau ieškovų atžvilgiu galėtų būti panašus kaip ir ieškinio dėl panaikinimo ar ieškinio dėl neveikimo atveju, prieštarautų šio ieškinio autonomiškumui bei Sutartyje įtvirtintos teisių gynimo priemonių sistemos veiksmingumui. Tik tuo atveju, jei ieškiniu dėl žalos atlyginimo iš tiesų būtų siekiama ieškovoms skirto ir galutiniu tapusio individualaus sprendimo panaikinimo, t. y. kai jis turėtų tą patį dalyką ir jo pasekmės būtų tokios pačios kaip ir ieškinio dėl panaikinimo, šis ieškinys dėl žalos atlyginimo galėtų būti laikomas piktnaudžiavimu procedūra (šiuo klausimu žr. 1971 m. balandžio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Lütticke prieš Komisiją*, 4/69, Rink. p. 325, 6 punktą; minėto sprendimo *Zuckerfabrik Schoeppenstedt prieš Tarybą* 3–5 punktus; minėto sprendimo *Krohn prieš Komisiją* 26, 32 ir 33 punktus, taip pat minėto sprendimo *Interquell Stärke-Chemie prieš Tarybą ir Komisiją* 7 punktą ir 1996 m. rugsėjo 24 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Richco prieš Komisiją*, T-491/93, Rink. p. II-1131, 64–66 punktus; šiuo klausimu taip pat žr. Europos žmogaus teisių teismo 2002 m. balandžio 16 d. sprendimą *SA Dangeville prieš Prancūziją*, skundas Nr. 26677/97, *Recueil des arrêts et décisions*, 2002-III, § 47 ir 61).

- 123 Tačiau šiuo atveju taip nėra, nes Komisija neturi jokios kompetencijos priimti individualų sprendimą dėl nagrinėjamos pagalbos, kaip tai matyti iš pirmesnių teiginių (žr. 70 ir 71 punktus).

124 Dėl visų šių priežasčių šis ieškinys dėl žalos atlyginimo nėra laikomas piktnaudžiavimu procedūra.

3. Dėl teisinio pagrindo, susijusio su ieškinio dėl atsakomybės senatimi

— Išankstinės pastabos

125 Pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį, bylos prieš Bendriją su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po tokio įvykio, dėl kurio norima byla iškelti. Ieškinio senaties terminas nutraukiamas, jei byla pradeda nagrinėti Bendrijos teisme arba jei prieš iškeliant tokią bylą nukentėjusioji šalis paduoda prašymą atitinkamai Bendrijų institucijai; šiuo atveju terminas sustabdomas, tik jei su prašymu yra pateikiamas ieškinys per terminą, nustatytą straipsniuose, į kuriuos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnis teikia nuorodą, t. y. per EB sutarties 173 straipsnyje numatytą dviejų mėnesių terminą arba EB sutarties 175 straipsnyje numatytą keturių mėnesių terminą (1995 m. rugsėjo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Nölle prieš Tarybą ir Komisiją*, T-167/94, Rink. p. II-2589, 30 punktas ir 2001 m. sausio 31 d. Sprendimo *Jansma prieš Tarybą ir Komisiją*, T-76/94, Rink. p. II-243, 81 punktą).

126 Šiuo atveju, net prieš nustatydamas ieškinio senaties termino skaičiavimo pradžią, Pirmosios instancijos teismas mano, kad bet kuriuo atveju ir priešingai ieškovių tvirtinimams reikia pažymėti, jog šis terminas nebuvo sustabdytas nei 1996 m. sausio 22 d. jų laišku AIMA, nei 1996 m. lapkričio 13 d. jų laišku Komisijai. Iš tiesų, pirma, akivaizdu, kad nė vienas iš šių laiškų nėra Komisijai pateiktas prašymas dėl žalos atlyginimo. Konkrečiai kalbant, 1996 m. lapkričio 13 d. laišku buvo pateiktas skundas dėl AIMA tvirtinamo manomai neteisėto Reglamento Nr. 2499/82 aiškinimo. Juo nebuvo ginčijamas šio reglamento teisėtumas ar apskritai pačios Komisijos veiksmai (žr. 38 punktą).

- 127 Antra, siekdamas, kad Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatytas senaties terminas būtų sustabdytas, ieškovės bet kuriuo atveju negali remtis minėtais laiškais, nes nė po vieno iš šių laiškų parašymo ieškinys nebuvo pareikštas per šiame straipsnyje numatytą terminą Pirmosios instancijos teisme (žr. pirmiau 125 punktą).
- 128 Po šių pirminių pastebėjimų reikia nustatyti šio ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties termino skaičiavimo pradžią.

— Realios žalos buvimas

- 129 Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatytas ieškinio senaties terminas nepradedamas skaičiuoti, jei nėra tenkinamos visos pareigai atlyginti žalą taikomos sąlygos. Šios sąlygos yra susijusios su Bendrijos institucijų neteisėtais veiksmais, su tvirtinamos žalos realumu ir priežastinio ryšio tarp šių veiksmų ir nurodytos žalos buvimu (1982 m. sausio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Birra Wührer ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 ir 5/81, Rink. p. 85, 10 punktas; 1997 m. balandžio 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hartmann prieš Tarybą ir Komisiją*, T-20/94, Rink. p. II-595, 107 punktas ir minėto sprendimo *Jansma prieš Tarybą ir Komisiją* 76 punktas). Pirmiau minėta sąlyga, susijusi su realios žalos buvimu, yra tenkinama, kai žala yra neišvengiama ir pakankamai numatoma, net jeigu jos dydis dar negali būti tiksliai apskaičiuotas (1987 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Zuckerfabrik Bedburg prieš Tarybą ir Komisiją*, 281/84, Rink. p. 49, 14 punktas).
- 130 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad kai Bendrijos atsakomybė kyla iš norminio akto, kaip yra šioje byloje, ieškinio senaties terminas nepradedamas skaičiuoti iki šio akto žalingų pasekmių atsiradimo ir todėl iki momento, kai suinteresuotieji asmenys patiria realią žalą (minėto sprendimo *Birra Wührer ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 10 punktas).

- 131 Todėl šiuo atveju Pirmosios instancijos teismas pripažįsta, kad ieškinio senaties termino eigos pradžia yra momentas, kai ieškovės realiai patyrė žalą dėl visos ar dalies Bendrijos pagalbos neišmokėjimo.
- 132 Ieškovės neprieštarauja, kad pagal Reglamento Nr. 2499/82 struktūrą DAI turėjo joms sumokėti minimalią vyno supirkimo kainą vėliausiai iki 1983 m. birželio mėn. pabaigos, taikant šio reglamento 9 straipsnio 1 dalį, taip, kaip tai pabrėžė Komisija. Iš tiesų pagal šios nuostatos formuluotę distiliuotojas turi sumokėti gamintojui šią kainą ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo vyno pristatymo į distiliavimo gamyklą. Taigi, kaip žinoma, šiuo atveju paskutinis vynas buvo pristatytas 1983 m. kovo mėnesį (žr. 18 punktą).
- 133 Vis dėlto konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis ieškovių 1983 m. birželio mėnesio pabaigoje patirta žala dėl visos ar dalies minimalios supirkimo kainos nesumokėjimo per nurodytą terminą negali būti nuo šios datos laikoma realia, t. y. neišvengiama ir numatoma.
- 134 Iš tiesų 1983 m. birželio 22 d. DAI paprašė AIMA sumokėti atitinkamos Bendrijos pagalbos sumą avansu ir šiam tikslui šiai agentūrai pateikė užstatą pagal Reglamento Nr. 2499/82 11 straipsnį. Šalys neginčija, kad 1983 m. rugpjūčio 10 d. gavusi šį avansą, DAI sumokėjo dalį jo sumos tam tikriems gamintojams, įskaitant ir kai kurias ieškoves, kaip tai matyti iš jų pateiktų duomenų, atsakant į Pirmosios instancijos teismo klausimus, ir tai, beje, teigė DAI Romos *Tribunale civile de Rome* (žr. 16, 19, 20, 25, 26 ir 43 punktus).

- 135 Be to, 1984 m. rugsėjo mėnesį DAI iškėlė bylą Romos *Tribunale civile*, siekdama, kad būtų nuspręsta, jog užstatas yra skirtas minimalios supirkimo kainos sumokėjimui gamintojams užtikrinti distiliuotojo pareigų neįvykdymo atveju. Atitinkami gamintojai, tarp jų ieškovės, įstojo į bylą palaikyti DAI reikalavimus. Romos *Tribunale civile* 1989 m. sausio 27 d. sprendimu šiuos reikalavimus atmetė (žr. 25, 26, 28 ir 30 punktus). Romos apeliacinis teismas 1991 m. lapkričio 19 d. sprendimu, kurį 1994 m. lapkričio 28 d. sprendimu patvirtino Italijos kasacinis teismas, atmetė apeliacinį skundą, kurį dėl sprendimo pateikė keturios iš penkių ieškovių.
- 136 Vertinant žalos realumą, reikia atsižvelgti į šias bylas, ypač susijusias su užstato likimu. Iš tiesų, nepaisant nacionalinių teisių gynimo priemonių neveiksmingumo, kurį konstatavo Pirmosios instancijos teismas (žr. 118 punktą), reikia pripažinti, jog šios bylos išskirtinėmis aplinkybėmis atsargiam ir nuovokiam ūkio subjektui buvo labai sunku suvokti, kad nacionaliniame teisme jis nepasieks, kad jam būtų išmokėta atitinkama pagalba.
- 137 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad ieškovių susirašinėjimas su AIMA ir su Komisija bei Italijos teismuose iškeltos bylos rodo, jog ieškovės pirmiausia aiškiai manė, kad AIMA atsisako joms išmokėti atitinkamą pagalbą dėl klaidingo Reglamento Nr. 2499/82 taikymo (žr. 28, 35–38, 41 ir 42 punktus).
- 138 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad minėtas AIMA atsisakymas nėra pagrįstas Reglamento Nr. 2499/82 aiškiais nuostatomis, bet šio reglamento spraga todėl, kad taikant jo 9 straipsnyje įtvirtintą schemą jame nebuvo numatytas mechanizmas, užtikrinantis pagalbos išmokėjimą atitinkamiems gamintojams distiliuotojo nemo-kumo atveju. Be to, pagal šio reglamento 11 straipsnį pagalba distiliuotojui yra išmokama avansu, jei šis intervencinei agentūrai pateikia 110 % šios pagalbos sumos dydžio užstatą. Tokiomis sąlygomis suinteresuotieji asmenys gali pagrįstai nežinoti,

kad žala jiems atsiranda, būtent dėl Reglamento Nr. 2499/82 spragos ir kad nesant pagalbos išmokėjimo gamintojams teisinio pagrindo, kaip nuspręsta šio sprendimo 118 punkte, jie negalės gauti šios žalos atlyginimo nacionaliniame teisme.

- 139 Be to, svarbu pripažinti, kad atsižvelgiant į kvazisutartinius santykius, kurie ieškoves sieja su AIMA, ieškovės gali teisėtai tikėtis, kad nacionalinis teismas priteis iš šios agentūros sumokėti joms Bendrijos pagalbos sumą, įskaičiuotą į minimalią supirkimo kainą, kurios DAI joms nesumokėjo, kaip, beje, per posėdį teigė Komisija (žr. 89 punktą).
- 140 Iš tiesų akivaizdu, kaip tai matyti ir iš bylos medžiagos, kad visos, tarp ieškovių ir DAI sudarytos bei AIMA patvirtintos sutartys tiesiogiai mini EŽŪOGF subsidijos sumą, kuri yra įskaičiuota į Reglamente Nr. 2499/82 nustatytą ir sutartyje nurodytą minimalią supirkimo kainą.
- 141 Be to, nėra ginčijama, kad ieškovės įvykdė visus įsipareigojimus ir kad pirminis distiliavimas buvo atliktas per minėtame reglamente nurodytus terminus.
- 142 Mechanizmo, šio reglamento 9 straipsnyje įtvirtintos schemos atveju užtikrinančio Bendrijos pagalbos išmokėjimą atitinkamiems gamintojams, pavyzdžiui, bankrutavus distiliuotojui, nebuvimas yra nesuderinamas su vienu iš pirminio distiliavimo pagrindinių tikslų. Pirminiu distiliavimu iš tiesų siekiama ne tik išvengti prekybos prastos kokybės vynais, bet taip pat, kaip matyti iš Reglamento Nr. 2144/82 šeštos konstatuojamosios dalies, padidinti gamintojų pajamas, jiems užtikrinant tam tikromis sąlygomis stalo vyno „minimalią garantuotą kainą“. Be to, pagal Reglamento Nr. 2499/82 vienuoliktą konstatuojamąją dalį reikia numatyti, kad minimali

užtikrinta kaina gamintojams paprastai jiems būtų sumokėta per terminus, leidžiančius gauti pajamas, panašias į tas, kurias jie būtų gavę, jei būtų pardavę rinkos sąlygomis; tokiomis sąlygomis, kaip teigiama šioje konstatuojamojoje dalyje, pasirodė būtina kuo labiau pagreitinti priklausančios pagalbos išmokėjimą, užtikrinant atitinkamu užstato mechanizmu tinkamą procedūrų eigą.

- 143 Tokiomis aplinkybėmis atsargus ir nuovokus gamintojas pagrįstai galėjo tikėtis, kad jam bus išmokėta atitinkama pagalba. Konkrečiai kalbant, kadangi distiliuotojas pateikė užstatą pagal Reglamento Nr. 2499/82 11 straipsnį, siekdamas užtikrinti operacijos tinkamą vykdymą, galėjo teisėtai atrodyti, kad iš anksto sumokėjus distiliuotojui avansu pagalbos sumą yra apsisaugoma nuo distiliuotojo nemokumo rizikos, kai gamintojai įvykdė visus įsipareigojimus ir kai vynas buvo distiliuotas pagal šio reglamento nuostatas.
- 144 Tai, kad situacija dėl pirmiau minėtos Reglamento Nr. 2499/82 spragos pirminio stalo vyno distiliavimo srityje yra išskirtinė, patvirtina, beje, ir faktas, kad pagal 1976 m. liepos 20 d. Tarybos reglamente (EEB) Nr. 1931/76, nustatančiame bendrąsias taisykles, susijusias su vynu distiliavimo operacijomis, nurodytomis Reglamento (EEB) Nr. 816/70 (OL L 211, p. 5) 6c, 6d, 24a ir 24c straipsniuose, įtvirtintą schemą nacionalinė intervencinė agentūra tiesiogiai išmokėdavo Bendrijos pagalbą atitinkamiems gamintojams. Nors 1979 m. vasario 5 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 343/79, nustatantis bendrąsias taisykles, susijusias su vynu distiliavimo operacijomis (OL L 54, p. 64), pakeičiantis nuo 1979 m. balandžio 2 d. Reglamentą Nr. 1931/76, leido valstybėms narėms numatyti, kad pagalbos sumos dalį sumoka arba intervencinė agentūra, arba distiliuotojas (antru atveju intervencinė agentūra grąžina pagalbos sumą distiliuotojui, kai yra pateikiamas įrodymas, kad visas sutartyje nurodytas vyno kiekis buvo distiliuotas), jame nebuvo įtvirtinta schema, panaši į šioje byloje taikomą Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatytą schemą. Iš tiesų Reglamento Nr. 343/79 4 straipsnio 3 dalyje sakoma, kad kai pateikiamas pirmiau minėtas įrodymas, intervencinė agentūra sumoka gamintojui skirtumą tarp jam priklausančios pagalbos ir 2 dalyje nurodytos sumos. Taigi, priešingai Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatytai schemai, Bendrijos

pagalbos suteikimas galiausiai nepriklausė nuo įrodymo, jog distiliuotojas gamintojui pagalbą išmokėjo per nustatytą terminą, pateikimo.

145 Dėl visų šių priežasčių, atsižvelgiant į Reglamente Nr. 2499/82 įtvirtintos sistemos sudėtingumą ir ką tik minėtas išskirtines aplinkybes, tik pasibaigus Italijos teismuose pradėtam procesui dėl užstato, ieškovės galėjo suvokti, kad joms nebus sumokėta nagrinėjamos pagalbos suma užstatu.

146 Šiuo atveju, net jeigu AIMA įtraukė į apskaitą užstatą 1991 m. vasario mėnesį, vykdydama Romos *Tribunale civile* sprendimą, ir tais pačiais metais pervėdė į EŽŪOGF sąskaitą (žr. pirmiau 40 punktą), Italijos teismas galutinai nustatė šio užstato gavėją pagal Reglamento Nr. 2499/82 nuostatas tik po minėto 1994 m. lapkričio 28 d. Italijos kasacinio teismo sprendimo. Šiuo atžvilgiu aplinkybė, kuria remiasi Komisija, kad Romos apeliacinis teismas nusprendė, jog apeliacinis procesas yra nutraukiamas dėl blogo pranešimo apie apeliacinį skundą DAI, neleidžia teigti, kad pirmiau minėtu Romos *Tribunale civile* sprendimu buvo galutinai nuspręsta dėl užstato paskirties, nes keturios ieškovės pateikė apeliacinį skundą per nustatytą terminą ir tinkamai pranešė AIMA ir *Assedile*, ir kad šios keturios ieškovės po to tinkamai pateikė kasacinį skundą dėl Apeliacinio teismo sprendimo (žr. 31 ir 33 punktus ir pagal analogiją generalinio advokato M. Darmon 1991 m. birželio 18 d. išvados 1992 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendime *Cato prieš Komisiją*, C-55/90, Rink. p. I-2533, I-2545, 25–27 punktus bei 1992 m. vasario 4 d. išvados, Rink. p. I-2559, 19 punktą). Iš to išplaukia, kad ieškovių patirta žala negali būti reali iki 1994 m. lapkričio 28 dienos.

147 Tokiomis sąlygomis Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatyto penkerių metų senaties termino eiga negalėjo prasidėti iki šios datos, todėl šis 1998 m. pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo nėra laikytinas pavėluotu.

- 148 Iš to išplaukia, kad su ieškinio senatimi susijęs ieškinio pagrindas turi būti atmestas.
- 149 Be to, reikia pažymėti, kad po 1994 m. lapkričio 28 d. Italijos kasacinio teismo sprendimo ieškovių patirta žala vis dėlto gali būti laikoma realia, nes ji atrodė neišvengiama ir numatoma, nors jos suma dar negalėjo būti tiksliai nustatyta (žr. 129 ir 130 punktus). Iš tiesų, kadangi ieškovės, būdamos žemės ūkio kooperatyvai, turi privilegijuotą kreditorių statusą, kaip tai matyti iš ieškovių atsakymų, kurių neginčijo Komisija, į Pirmosios instancijos teismo klausimus raštu, nėra atmetama galimybė, kad jos gali išieškoti dalį savo nepatenkintų skolinių reikalavimų DAI atžvilgiu vykstant bankroto procedūrai, kuri, remiantis pirmiau minėtais atsakymais, prasidėjo tik 2000 metais.
- 150 Iš visų pirmiau pateiktų argumentų išplaukia, kad reikalavimai dėl žalos atlyginimo yra priimtini.

Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo pagrįstumo

Šalių argumentai

- 151 Grįsdamos savo prašymą dėl žalos atlyginimo, ieškovės remiasi Reglamento Nr. 2499/82 neteisėtumu, nes dėl jų nurodytos spragos gamintojai yra nevienodai vertinami pagal jų priklausymą vienai ar kitai valstybei. Šiuo reglamentu sunkiai pažeidžiamas EB sutarties 6 straipsnyje ir 40 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje (po pakeitimo – EB 12 straipsnis ir 34 straipsnio 2 dalies antroji pastraipa) įtvirtintas nediskriminavimo principas, nes tokiomis kaip šios bylos sąlygomis tik gamintojai,

kuriems taikomas minėto reglamento 9 straipsnis, negali pasinaudoti Bendrijos pagalba. Be to, iš šios sistemos matyti, kad ta pati pagalba yra skiriama arba gamintojui, jei atitinkama valstybė narė pasirinko to paties reglamento 10 straipsnyje numatytą procedūrą, arba distiliuotojui, jei ji pasirinko šio reglamento 9 straipsnyje numatytą procedūrą, o tai, beje, akivaizdžiai prieštarauja šio reglamento siekiamiems tikslams. Antra, ieškovės tvirtina, kad šiuo atveju dėl atitinkamos pagalbos išmokėjimo gamintojams garantijos nebuvimo Bendrija nepagrįstai praturtėjo.

- 152 Dėl patirtos žalos įvertinimo ieškovės nurodė ieškinyje savo nepatenkintų skolinių reikalavimų DAI atžvilgiu sumas, kurios jau buvo pateiktos Romos *Tribunale civile* (žr. 28 punktą) ir kurių neginčijo Komisija. Per 2004 m. vasario 10 d. posėdį, atsakydamos į Pirmosios instancijos teismo klausimą, jos pažymėjo, kad 2000 metais įvykdžius DAI padalijimą dėl bankroto procedūros, žala, kurią jos nurodo, atitinka tik dalį, kuri yra proporcinga Bendrijos pagalbai, įskaičiuotai į jų nepatenkintų skolinių reikalavimų DAI atžvilgiu sumą po šio padalijimo (žr. pirmiau 44 punktą). Todėl ši dalis turi būti išreikšta proporcija nuo dalies, kurią sudaro pagalbos suma, minėta AIMA patvirtintose sutartyse, nustatytoje minimalioje supirkimo kainoje.

- 153 Savo ruožtu Komisija teigia, kad taikant Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatytą Bendrijos pagalbos išmokėjimo schemą, distiliuotojai yra tiesioginiai šios pagalbos gavėjai, o taikant šio reglamento 10 straipsnyje numatytą schemą jos gavėjai yra gamintojai. Toks skirtingas reglamentavimas, visiškai nesantis diskriminacija, atsirado siekiant atsizvelgti į valstybių narių skirtingas administracines sistemas išmokant avansus ir pagalbą, kaip tai nurodyta šio reglamento vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 154 EB sutarties 215 straipsnio antroje pastraipoje numatyta Bendrijos deliktinė atsakomybė dėl institucijų padarytos žalos gali kilti, tik jeigu yra tenkinamos visos sąlygos, susijusios su institucijoms priskiriamų veiksmų neteisėtumu, žalos realumu ir priežastiniu ryšiu tarp tvirtinamų neteisėtų veiksmų ir tvirtinamos žalos (minėto sprendimo *Ludwigshafener Walzmühle ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* 18 punktas ir 1997 m. gruodžio 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Quiller ir Heusmann prieš Tarybą ir Komisiją*, T-195/94 ir T-202/94, Rink. p. II-2247, 48 punktas).
- 155 Dėl pirmos iš šių sąlygų Bendrijos teismų praktikoje reikalaujama nustatyti pakankamai akivaizdų teisės normos, kurios tikslas suteikti asmenims teises, pažeidimą (2000 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją*, C-352/98 P, Rink. p. I-5291, 42 punktas). Kalbant apie reikalavimą, kad pažeidimas turi būti pakankamai akivaizdus, lemiamas kriterijus yra atitinkamos Bendrijos institucijos akivaizdus ir sunkus jos diskrecijai nustatytų apribojimų pažeidimas. Kai ši institucija turi tik labai mažą ar net beveik neegzistuojančią diskreciją, paprasto Bendrijos teisės pažeidimo gali pakakti pakankamai akivaizdžiam pažeidimui nustatyti (2002 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Camar ir Tico*, C-312/00 P, Rink. p. I-11355, 54 punktas ir 2001 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Comafrika ir Dole Fresh Fruit Europe prieš Komisiją*, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ir T-225/99, Rink. p. II-1975, 134 punktas).
- 156 Šioje byloje ieškovės iš esmės teigia, kad skirtumas tarp Reglamento Nr. 2499/82 atitinkamai 9 ir 10 straipsniuose numatytos pagalbos išmokėjimo schemos yra diskriminacinio pobūdžio dėl garantijos, susijusios su pagalbos išmokėjimu atitinkamiems gamintojams, taikant 9 straipsnyje numatytą schemą, nebuvimo. Be to, dėl visos ar dalies atitinkamos pagalbos neišmokėjimo Bendrijos nepagrįstai praturtėja (žr. 84 punktą).

- 157 Pirmiausia dėl teisinio pagrindo, susijusio su nepagrįsto praturtėjimo draudimo principo pažeidimu, pabrėžtina, kad ieškovės įgyvendino visus įsipareigojimus ir vynu, kurį jos pristatė DAI, pirminis distiliavimas, kaip pažymėta (žr. 141 punktą), buvo atliktas per Reglamente Nr. 2499/82 nustatytus terminus. Šio reglamento siekiami tikslai dėl pirminio distiliavimo buvo visiškai pasiekti.
- 158 Vis dėlto DAI tapus nemokia ieškovės negavo plėtojant kvazisutartinius santykius su AIMA numatyto atlyginimo už savo paslaugas, DAI išmokant su DAI sudarytose ir AIMA patvirtintose sutartyse minėtą EŽŪOGF pagalbos sumą.
- 159 Šiomis sąlygomis Bendrija nepagrįstai praturtėjo dėl viso atitinkamos pagalbos neišmokėjimo ieškovėms, o DAI, siekiant užtikrinti pirminio distiliavimo operacijos teisėtumą ir gauti šios pagalbos sumos sumokėjamą avansu, pateiktą užstatą, kurį AIMA įtraukė į apskaitą, AIMA apskaičiavo EŽŪOGF 1991 m. biudžetiniais metais.
- 160 Taigi nepagrįsto praturtėjimo draudimas yra bendras Bendrijos teisės principas (1990 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Graikija prieš Komisiją*, C-259/87, Rink. p. I-2845, glaustas paskelbimas, 26 punktas; 2001 m. spalio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Corus UK prieš Komisiją*, T-171/99, Rink. p. II-2967, 55 punktas ir 2003 m. balandžio 3 d. Sprendimo *Vieira ir Vieira Argentina prieš Komisiją*, T-44/01, T-119/01 ir T-126/01, Rink. p. II-1209, 86 punktas).
- 161 Konstatuotina, kad Reglamente Nr. 2499/82 9 straipsnyje įtvirtinta tiesioginio pagalbos išmokėjimo schema akivaizdžiai prieštarauja bendram principui, kuris draudžia nepagrįstą praturtėjimą, nes ši schema neturi jokio mechanizmo, galinčio

užtikrinti Bendrijos pagalbos išmokėjimą gamintojams distiliuotojo nemokumo atveju, kai, beje, visos pagalbos suteikimo sąlygos buvo tenkinamos.

162 Iš to išplaukia, kad Reglamentas Nr. 2499/82 pakankamai akivaizdžiai pažeidžia nepagrįstą praturtėjimą draudžiantį principą, kuriuo siekiama suteikti asmenims teises.

163 Antra, dėl teisinio pagrindo, susijusio su nediskriminavimo principo pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas pirmiausia konstatuoja, kad Reglamento Nr. 2499/82 8 straipsnyje numatyta galimybė pasirinkti tarp pagalbos išmokėjimo gamintojams, tarpininkaujant distiliuotojui (9 straipsnis), ir tiesioginio intervencinės agentūros pagalbos išmokėjimo gamintojams (10 straipsnis) yra iš esmės grindžiama siekiu užtikrinti pirminio distiliavimo visišką veiksmingumą 1982–1983 vyno gamybos metais visoje Bendrijoje, atsižvelgiant į skirtingų valstybių narių administracinių sistemų įvairovę, kaip tai nurodyta šio reglamento vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje. Beje, ieškovės iš esmės neginčijo pagalbos netiesioginio išmokėjimo gamintojams sistemos teisėtumo.

164 Šiuo atveju nagrinėtina, ar ginčijamame teisės akte numatyta pagalbos netiesioginio išmokėjimo schemos tvarka nesukelia Sutarties 40 straipsnio 3 dalyje draudžiamos diskriminacijos tarp Bendrijos gamintojų dėl to, kad taikant šią tvarką valstybėje narėje, kuri pasirinko šią Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatytą netiesioginio išmokėjimo schemą, įsisteigusiems gamintojams atsiranda Bendrijos pagalbos neišmokėjimo rizika, kuri nekyla gamintojams, įsisteigusiems valstybėje narėje, pasirinkusioje šio reglamento 10 straipsnyje numatytą schemą.

- 165 Pagal nusistovėjusią Bendrijos teismų praktiką Sutarties 40 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas diskriminacijos draudimas yra tik konkreti bendro lygybės principo, kuris yra vienas iš Bendrijos teisės bendrų principų, išraiška. Pagal šį principą panašios situacijos neturi būti skirtingai vertinamos, išskyrus kai skirtingas elgesys yra objektyviai pateisinamas (1990 m. vasario 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Wuidart ir kt.*, C-267/88 – C-285/88, Rink. p. I-435, 13 punktas).
- 166 Vis dėlto dėl šio draudimo įgyvendinimo sąlygų teisminės kontrolės reikia pažymėti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas bendrosios žemės ūkio politikos srityje naudojasi plačia diskrecija, kuri atitinka Sutarties 40 ir 43 straipsnių (po pakeitimo atitinkamai EB 34 ir 37 straipsniai) jam priskirtas politines pareigas (minėto sprendimo *Wuidart ir kt.* 14 punktas).
- 167 Šiuo atveju iš minėto reglamento tikslo matyti, kad neatsižvelgiant į pasirinktą pagalbos išmokėjimo schemą, pagalba tikrai yra skirta gamintojams (žr. 142 punktą). Nors pagal Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnio 2 dalį intervencinė agentūra turi išmokėti pagalbą distiliuotojui, vis dėlto šis išmokėjimas priklauso nuo distiliuotojo sumokėjimo gamintojui per to paties straipsnio 1 dalyje nurodytą terminą minimalios supirkimo kainos, į kurią įeina pagalbos suma. Šioje sistemoje distiliuotojas iš tiesų vykdo Bendrijos pagalbos, įskaičiuotos į minimalią garantuotą supirkimo kainą, išmokėjimo tarpininko funkciją.
- 168 Tokiomis sąlygomis Pirmosios instancijos teismas mano, kad Bendrijos pagalbos išmokėjimo pagal Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatytą schemą atitinkamiems gamintojams garantijos nebuvimas, pavyzdžiui, distiliuotojo bankroto atveju, nepriklauso tiekimo sutarčių, šiuo atveju sudarytų distiliuotojų ir gamintojų, vykdymui būdingai normaliai komercinei rizikai, o ypač įsipareigojimo sumokėti nustatytą kainą neįvykdymo pirkėjo nemokumo atveju rizikai.

- 169 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 2499/82 1, 3 ir 4 straipsniuose nurodytos distiliuotojų ir gamintojų sutartys, atsižvelgiant į jų vietą teisės sistemoje, neturi būti vertinamos kaip paprastos komercinės sutartys, nes jose numatyta kaina apima Bendrijos pagalbos sumą. Iš tiesų numatydamas EŽUOGF „Garantijų“ skyriaus pagalbos suteikimą tam tikrai ūkio subjektų kategorijai jo nustatytais aiškiai apibrėžtomis sąlygomis, Reglamentas Nr. 2499/82 iš esmės pašalina bet kokią ekonominę ar komercinę riziką, susijusią su pagalbos išmokėjimu, jei šios suteikimo sąlygos yra tenkinamos.
- 170 Šiomis aplinkybėmis aiškus nurodymas, kad Bendrijos pagalbos suma yra įskaičiuota į gamintojų ir distiliuotojų sudarytose bei intervencinės agentūros patvirtintose sutartyse nurodytą minimalią supirkimo kainą, iš esmės patvirtina, jog nėra jokios kainos iki pagalbos sumos neišmokėjimo rizikos. Tačiau reikia pabrėžti, kad į Bendrijos pagalbos sumą nepatenkančią minimalios supirkimo kainos dalį veikia bet kokiai komercinei sutarčiai būdinga rizika.
- 171 Vis dėlto praktikoje dėl sistemos, garantuojančios pagalbos išmokėjimą gamintojams pagal reglamento 9 straipsnyje numatytą schemą, nebuvimo, pavyzdžiui, distiliuotojo nemokumo atveju, faktinį Bendrijos pagalbos jiems išmokėjimą taip pat veikė visiškai komercinio pobūdžio aplinkybės, galinčios iškraipyti jos suteikimo sąlygas.
- 172 Tačiau aplinkybė, kad pagalbos distiliavimui schema buvo tokia, jog šiam tikslui numatytos Bendrijos finansinės priemonės galėjo dingti komerciniuose tarpininkavimo santykiuose prieš pasiekdamos savo gavėją, akivaizdžiai prieštarauja schemos tikslui ir jos viešam pobūdžiui. Nors pagalbos išmokėjimo avansu atveju numatytas užstatas prireikęs galėjo apsaugoti Bendrijos finansinius interesus, tokiomis kaip nagrinėjamos šioje byloje sąlygomis išlieka galimybė, kad schema akivaizdžiai nebuvo pasiekta vieno iš jos tikslų – padidinti atitinkamų gamintojų pajamas. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, jog Komisijos argumentas, jog bendrosios žemės ūkio politikos srityje yra normalu, kad teisinis pagalbos gavėjas eina po ekonominio gavėjo – ūkininko, – nekeičia šios išvados, nes pasirinkimas tarp reglamento 9 ir

10 straipsniuose nurodytų procedūrų buvo numatytas visai ne tam, kad būtų leista valstybėms narėms pasirinkti savo nuožiūra pagalbos gavėją, o tik tam, kad palengvintų sistemos įgyvendinimo tvarkos pritaikymą prie jų administracinių sistemų (Reglamento Nr. 2499/82 vienuolikta konstatuojamoji dalis).

173 Taigi konstatuotina, kad ši Reglamento Nr. 2499/82 spraga valstybėse narėse leido atsirasti nevienodam požiūriui dėl konkrečiai Bendrijos pagalbos išmokėjimo atitinkamiems gamintojams garantijos, nors ši pagalba jiems iš esmės priklauso pagal taikytinus Bendrijos teisės aktus.

174 Toks nevienodas požiūris yra suderinamas su nediskriminavimo principu, tik jeigu jis yra objektyviai pateisinamas nagrinėjamų situacijų skirtumais. Tačiau konstatuotina, kad taip nėra šiuo atveju. Konkrečiai tariant, jeigu šis nevienodas požiūris susijęs ne su pagalbos pirminiam distiliavimui suteikimo sąlygomis, bet tik su jos suteikimu administracine tvarka, jo negalima paaiškinti skirtumais, susijusiais su vyno gamintojų situacija arba apskritai su vyno gamintojų sektorių skirtingose valstybėse narėse situacija.

175 Be to, priešingai Komisijos tvirtinimams, šis nevienodas požiūris nėra pateisinamas ir praktiniu požiūriu, susijusiu su būtinybe atsižvelgti į skirtingas administracines sistemas skirtingose valstybėse narėse. Iš tiesų Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatyta pagalbos atitinkamiems gamintojams išmokėjimo tarpininkaujant distiliuotojams schema puikiausiai galėjo apimti mechanizmą, užtikrinantį pagalbos išmokėjimą gamintojams distiliuotojo nemokumo atveju, nesukeliant grėsmės šios sistemos veiksmingumui. Todėl Komisija privalėjo laiku priimti priemones, kurias ji mano esant tinkamiausias, kad pašalintų šią minėto reglamento spragą. Šiuo atžvilgiu Komisijos argumentas, jog tariamai nevienodą požiūrį pateisina tai, jog

Reglamento Nr. 2499/82 10 straipsnyje nustatyta pagalbos išmokėjimo schema daugiau sukėlė administracinio pobūdžio suvaržymų atitinkamiems gamintojams nei šio reglamento 9 straipsnyje numatyta schema, nėra nei konkretus, nei pagrįstas. Iš tiesų ieškovių reikalavimai nėra susiję su pačiu pagalbos sumokėjimo gamintojams tarpininkaujant distiliuotojui principu, bet dėl šios sistemos spragų, nes ji neužtikrina pagalbos išmokėjimo jos tikriesiems gavėjams distiliuotojo nemokumo atveju. Dėl šios garantijos nebuvimo atitinkamiems gamintojams dėl išorinių priežasčių gali būti nesuteikta pagalba, kurią jie turi teisę gauti, ir tai nėra jokia bendra priemonė su paprastomis įrodymo sąlygomis, nuo kurių priklauso tiesioginis intervencinės agentūros pagalbos išmokėjimas gamintojams pagal Reglamento Nr. 2499/82 10 straipsnį. Dėl Komisijos atsakymuose į Pirmosios instancijos teismo rašytinius klausimus pateikto argumento, jog taikant Reglamento Nr. 2499/82 10 straipsnyje numatytą schemą atitinkami gamintojai taip pat rizikuoja negauti Bendrijos pagalbos, jeigu distiliuotojas neįvykdo įsipareigojimo distiliuoti vyną per nustatytą terminą, teigtina, kad, pirma, taip rizikuoja visi gamintojai, neatsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės pasirinkimą, ir, antra, ši rizika yra visiškai nesusijusi su rizika distiliuotojo nemokumo atveju, kuris yra vienintelis aptariamas šioje byloje, nes akivaizdu, kad ieškovių pristatytas vynas buvo distiliuotas per nustatytą terminą.

- 176 Šiomis sąlygomis nenumačiusi Reglamente Nr. 2499/82 kartu su šio reglamento 9 straipsnyje numatyta pagalbos išmokėjimo schema mechanizmo, užtikrinančio pagalbos išmokėjimą atitinkamiems gamintojams distiliuotojui esant nemokiam, Komisija akivaizdžiai ir sunkiai pažeidė jai nustatytas diskrecijos ribas. Iš to išplaukia, kad ir Reglamentas Nr. 2499/82 pakankamai akivaizdžiai pažeidžia nediskriminavimo principą, kurio tikslas yra suteikti asmenims teises (minėto sprendimo *Dumortier ir kt. prieš Tarybą* 11 punktą).

- 177 Be to, Komisijos teiginys, jog ieškovės neįrodė priežastinio ryšio tarp žalos, kylančios iš visiško ar dalinio pagalbos neišmokėjimo ieškovėms, ir šios institucijos veiksmų, nes jos neįrodė priežastinio ryšio tarp DAI pagalbos neišmokėjimo, esančio,

Komisijos manymu, žalą sukeliančiu įvykiu, ir šios institucijos veiksmų, yra atmestinas. Šiuo atžvilgiu pakanka priminti, kad ieškovės teisėtai tvirtina, jog jų žala, kurios Komisija neginčija, buvo padaryta todėl, kad ši institucija nenumatė mechanizmo, užtikrinančio pagalbos išmokėjimą atitinkamiems gamintojams distiliuotojui esant nemokiam Reglamento Nr. 2499/82 9 straipsnyje numatytos schemos atveju (žr. pirmiau 111 ir 112 punktus). Iš tiesų visiškas ar dalinis atitinkamos pagalbos neišmokėjimas ieškovėms, bankrutavus DAI, kyla tiesiogiai iš šios Reglamento Nr. 2499/82 spragos. Iš to išplaukia, kad priežastinis ryšys tarp šios žalos ir Komisijai priskiriamų veiksmų yra aiškiai nustatytas.

178 Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, reikia daryti išvadą, kad yra tenkinamos Bendrijos patraukimo atsakomybės sąlygos, susijusios su skundžiamų veiksmų neteisėtumu ir žalos realumu bei su priežastiniu ryšiu tarp šių veiksmų ir tvirtinamos žalos.

179 Kadangi dabartinėje proceso stadijoje negalima įvertinti ieškovių patirtos žalos dydžio, atsižvelgiant į šalių argumentus, tarpiniu sprendimu reikia nuspręsti, kad Komisija turi atlyginti ieškovėms žalą, patirtą dėl visiško ar dalinio nesumokėjimo dalies, kurią sudaro į jų nepatenkintų skolinių reikalavimų sumą įskaičiuota Bendrijos pagalba, kurią jos turėjo teisę gauti taikant Reglamentą Nr. 2499/82.

180 Todėl Pirmosios instancijos teismas siūlo šalims, vadovaujantis šiuo sprendimu, susitarti dėl patirtos žalos atlyginimo dydžio per keturis mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo. Jei nepavyktų susitarti, šalys per šį terminą pateikia Pirmosios instancijos teismui skaičiais išreikštus savo reikalavimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 181 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmesniame punkte, bylinėjimosi išlaidų klausimas atidėtas.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (antroji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Komisija turi atlyginti ieškovių patirtą žalą po *Distilleria Agricola Industriale de Terralba* bankroto dėl mechanizmo, užtikrinančio, taikant Reglamento (EEB) Nr. 2499/82, nustatančio nuostatas, susijusias su pirminiu distiliavimu 1982–1983 vyno gamybos metams, 9 straipsnyje įtvirtintą schemą, atitinkamiems gamintojams šiame reglamente numatytos Bendrijos pagalbos išmokėjimą, nebuvimo.**
- 2. Šalys pateikia Pirmosios instancijos teismui apskaičiuotą bendru susitarimu žalos atlyginimo dydį per keturių mėnesių terminą nuo šio sprendimo paskelbimo.**

- 3. Jei nepavyktų susitarti, šalys per tą patį terminą pateikia Pirmosios instancijos teismui skaičiais išreikštus savo reikalavimus.**

Pirrung

Meij

Forwood

Paskelbta 2004 m. lapkričio 23 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

H. Jung

J. Pirrung

Turinys

Teisinis pagrindas	II - 4000
Faktinės ginčo aplinkybės	II - 4005
Procesas ir šalių reikalavimai	II - 4016
Dėl teisės	II - 4019
A — Dėl ieškinio dėl panaikinimo ir ieškinio dėl neveikimo priimtumo	II - 4019
Šalių argumentai	II - 4019
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 4021
Dėl ieškinio dėl panaikinimo priimtumo	II - 4021
Dėl ieškinio dėl neveikimo priimtumo	II - 4026
B — Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo ir dėl prašymo grąžinti nepagrįstai įgytą turtą	II - 4027
Dėl prašymo grąžinti nepagrįstai įgytą turtą priimtumo	II - 4027
Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtumo	II - 4028
Šalių argumentai	II - 4028
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 4032
1. Dėl pagrindo, susijusio su tuo, kad inkriminuojama veikla negali būti priskirta Bendrijai	II - 4033
2. Dėl pagrindo, susijusio su veiksmingų vidaus teisių gynimo priemonių buvimu	II - 4036
3. Dėl teisinio pagrindo, susijusio su ieškinio dėl atsakomybės senatimi	II - 4040
— Išankstinės pastabos	II - 4040
— Realios žalos buvimas	II - 4041
Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo pagrįstumo	II - 4047
Šalių argumentai	II - 4047
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 4049
Dėl bylinėjimosi išlaidų	II - 4057